

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2005	
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	
NY START FÖR STOCKHOLM	1
KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.	4
STADSDELSNÄMNDERNA	6
Avveckla dagens stadsdelsnämnder	6
Förskola	7
Grundskola och skolbarnsomsorg	9
Verksamhet för barn och ungdom	13
Kultur- och föreningsverksamhet	14
Äldreomsorg	14
Omsorg om funktionshindrade	22
Individ- och familjeomsorg	27
Fysisk verksamhet	29
Ekonomiskt bistånd – jobb istället för bidrag	30
INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGANDE	33
STOCKHOLM STADSHUS AB	34
NÄRINGSLIVSBOLAGET	35
STADSBYGGNADS OCH MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	36
IDROTTSNÄMNDEN	41
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	42
GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN OCH	
RENHÅLLNINGSNÄMNDEN	43
BOSTADSBOLAGEN	48
CENTRUM KOMPANIET I STOCKHOLM AB	50
STOCKHOLMS STADS PARKERING AB	50
STOCKHOLMS HAMN AB	51
BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN	51
UTBILDNINGSNÄMNDEN	52
KULTUR- OCH STADSMUSEINÄMNDEN	55
STADSARKIVET	61
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	61
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB	62
STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING	62
SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN	63
KONSUMENTNÄMNDEN	73
FINANSFÖRVALTNINGEN	75
SPECIFIKATION AV EKONOMISKA FÖRÄNDRINGAR	76

NY START FÖR STOCKHOLM

Tillväxten har äntligen börjat öka igen i svensk ekonomi efter flera år av lågkonjunktur. Tidigare har Stockholm varit Sveriges motor, så är det dock inte längre. Stockholm ligger efter resten av Sverige och en ökad tillväxt har under tidigare år resulterat ibland annat ökad sysselsättning. Så är det inte i denna gång. Sysselsättningen utvecklas sämre i Stockholm än i övriga landet.

Stockholms stad saknar ett starkt ledarskap. Majoritetens förslag till budget är visionslös. Under de två första åren vid makten har majoriteten endast ägnat sig åt biltullsförsöket. Det har tagit all tid och energi och det innebär att viktiga verksamheter i staden är utan idéer och visioner. Ett exempel är att socialbidragskostnaderna tillåts skena iväg utan förslag på åtgärder.

Många av de problem Stockholm har beror på den socialdemokratiska regeringens stockholmsfientlighet. Socialdemokraterna i Stockholm har inte lyckats övertyga sina partikamrater i regeringen att Stockholms utveckling och tillväxt är en viktig fråga för hela Sverige.

Det kommunala utjämnningssystemet slår med full kraft mot Stockholm. En allt större andel av skattebetalarnas pengar hamnar i andra kommuner. En allt mindre andel kan därmed användas till stockholmarnas behov.

Regeringens stockholmsfientlighet slår också igenom när det gäller synen på infrastruktursatsningar. Uppenbarligen anser regeringen det viktigare att satsa pengar på t ex spårutbyggnad där få eller inga människor bor än i den region där den absolut största andelen kollektivtrafikresenärer finns. Samma syn gör sig gällande när det gäller vägutbyggnad där Stockholmsregionen får en betydligt lägre andel av de totala anslagen än vad som är rimligt i förhållande till befolkning och trafikmängd.

Också när det gäller byggandet har regeringen varit handlingsförlamad. Istället för att göra något åt de fundamentala problem som under många år präglat bostadspolitiken och byggbranschen så försöker regeringen genom subventioner få igång bostadsbyggandet. Det är dömt att misslyckas. Istället för subventioner krävs avregleringar, skattesänkningar och en ny syn på hyressättning i nybyggda fastigheter. Fastighetsskatten, som tar sig alltmer groteska former, gör det nu i praktiken omöjligt för många barnfamiljer att bosätta sig i regionen.

Det är alltså framförallt stockholmsfientligheten i regering och riksdag som leder till de problem vi idag har. Tyvärr spär den rödgröna majoriteten i Stockholms stadshus på problemen ytterligare istället för att motverka dem. Istället för att föra en tillväxtfrämjande politik förs en politik som i allt väsentligt motverkar tillväxt.

Ett stort slag mot tillväxten är naturligtvis beslutet att införa en ny skatt på bilismen, kallat trängselavgifter. Skatten kommer att slå hårt mot dem med låga inkomster som inte längre kommer att ha råd att ta bilen till jobbet. Biltullarna kommer också att leda till minskad handel, färre bio- och teaterbesök etc i stadens centrala delar. Därmed slår biltullarna direkt mot näringslivet och den inhemska konsumtionen.

Också skattehöjningen får konsekvenser för tillväxten i den här regionen. De tusenlappar som människor nu tvingas betala i höjd inkomstskatt hade istället kunnat spenderas på konsumtion. På så sätt hade den inhemska konsumtionen kunnat dämpa något av lågkonjunktorens effekter.

Det socialdemokratiska finansborgarrådet tycks inte förstå att hennes politik faktiskt har effekt. När man alltid använder höjda skatter och avgifter för att uppnå en budget i balans så får det effekter för människors möjligheter att betala dessa skatter och avgifter. Höjda skatter och avgifter bidrar till att förvärra problemen istället för att avhjälpa dem.

Stockholm behöver en helt annan politik. Målet för folkpartiets politiska förslag är att var och en av oss ska ha frihet och möjlighet att förverkliga våra drömmar om ett gott liv. Respekten för den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi tror på människors förnuft och samvete. Politiken ska riva hinder och skapa förutsättningar – inte bestämma hur vi ska leva våra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut.

Under den förra mandatperioden var folkpartiet med och styrde staden. Vi gav mer makt åt medborgarna och mindre makt åt politiker och byråkrater. Vår politik lyckades också; allt fler familjer fick bestämma i vilken förskola eller skola deras barn skulle gå, äldre fick bestämma vilken hemtjänst som skulle anlitas och vuxenstuderande kunde bestämma i vilken skola de skulle läsa sina kurser.

För oss som liberaler är det självklart, både som parti i majoritetsställning och som oppositionsparti, att arbeta för denna utveckling; de viktigaste valen i livet skall göras av människorna själva. Men lika självklart är det att finansieringen av de offentliga tjänsterna skall ske i huvudsak med skattemedel. Ingen skall tvingas avstå från att göra ett medvetet val av ekonomiska skäl. En solidarisk finansiering är en grundbult i ett liberalt samhälle.

Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande offentlig sektor. En övergripande målsättning för Stockholms stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas. En förutsättning för ett gott näringslivsklimat är också en fungerande infrastruktur.

Stockholm behöver en politik som främjar tillväxt och som har en inbyggd förståelse för näringslivets villkor. Till detta hör naturligtvis att inte höja skatter och avgifter, men också att verka för en god offentlig service med bra förskolor och skolor, äldreomsorg som fungerar och ett rikt kulturliv.

Det första socialdemokraterna gjorde när de kom till makten efter valet var att höja skatten. Vi varnade redan då för att skattehöjningen inte skulle leda till mer resurser till de områden som borde prioriteras av staden; förskola, skola och omsorg. Verkligheten talar sitt tydliga språk; påstådda höjningar av anslagen har hamnat i stadsdelsnämndernas svarta hål eller till fullständigt onödiga utgifter som fler medborgarkontor.

De kommunala verksamheterna står inför stora nedskärningar nästa år. Naturligtvis måste en kommun rätta mun efter matsäck, men enligt vår mening måste man omprioritera kraftigt i budgeten så att nedskärningarna görs där de gör minst skada.

Folkpartiet gör en annan bedömning av behoven i Stockholm. Vi menar att de prioriterade områdena behöver ökade resurser, men att det är minst lika viktigt att resurserna går direkt ut i verksamheterna. Det innebär t ex att de ökade anslagen till förskola och skola skall gå direkt ut till respektive enhet. Vi litar på personalens professionella bedömning av var behoven är som störst.

Ett ytterligare bekymmer i förslaget till budget är synen på fristående alternativ. Fristående alternativ skall, så långt det går, stoppas, enligt majoriteten. Anställda i staden har förbjudits att knoppa av verksamheter. De invånare som väljer privata alternativ straffas genom att mindre resurser tilldelas de enskilt drivna verksamheterna.

Valfriheten är en hörnsten i offentlig sektor av hög kvalitet. För många människor är möjligheten att välja mellan t ex olika vårdgivare avgörande för hur man upplever kvaliteten i vården. Valfriheten är helt enkelt en viktig kvalitetsfaktor.

Naturligtvis har valfriheten, även om det är sekundärt, också stora positiva effekter på den kommunala organisationen. Vetskapen om att man inte kan ta alla brukare för givna leder till ett mer utvecklat kvalitetstänkande. Konkurrens leder till högre kvalitet.

Slutligen så har personalen allt att vinna på valfrihet och konkurrensutsättning. Det har på senare år blivit alltmer uppenbart att den offentliga sektorn har svårt att attrahera unga människor. Lönen är en viktig faktor och konkurrens också inom den offentliga tjänstesektorn har lett till att duktiga medarbetare kan söka sig till andra arbetsgivare om villkoren inte är tillräckligt goda. I praktiken är detta nu en realitet och lönerna inom den offentliga sektorn har börjat stiga och arbetsvillkoren förbättras.

Det blir allt tydligare att villkoren för Stockholms invånare inte avgörs av politiker i Stockholm, utan av en stockholmsfientlig statsmakt. Stockholmsarna betalar mer och mer skatt, men får ut allt mindre för pengarna. Det blir också allt tydligare att övriga delar av landet helt saknar förståelse för storstadens villkor.

Det är dags att agera nu. Stockholmsregionens politiker måste agera samfällt för att få till stånd en förändring. Vid varje enskilt tillfälle måste vi använda oss av de möjligheter som finns för att uppmärksamma problemen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.

Spara på den politiska byråkratin

Det ekonomiska läget i Stockholm är mycket bekymmersamt. Stora nedskärningar kommer att göras nästa år. För att omsorg, förskola och skola inte skall drabbas krävs att stora förändringar görs i den politiska organisationen.

En stor del av den politiska byråkratin går att effektivisera genom en sammanslagning av nämnder, både i stadsdelarna och facknämnderna. Genom sammanslagningar kan nämnderna spara administrativa kostnader och göra ett mer effektivt arbete.

Vi ser också flera samordningsvinster av att slå ihop delar av förvaltningarna för facknämnderna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden har naturliga beröringspunkter och bör därför slås ihop till en nämnd och förvaltning. Likaså bör Renhållningsnämnden slås ihop med Gatu- och fastighetsnämnden och Stadsmuseinämnden bör slås ihop med Kulturnämnden. Äldreberedningen bör slås ihop med Socialtjänstnämnden.

Den socialdemokratiska ledningen har satt igång en gigantisk utredningsapparat för att föreslå organisationsförändringar. Det vore bättre om ledningen förslog de förändringar som krävs istället för att under flera år utreda frågan. SPO- kansliet bör således läggas ned.

Socialdemokraterna har sex borgarråd. Två av dessa saknar i princip arbetsuppgifter och ges därför konstgjorda beredningar som saknar både makt och medel. Det s k demokratiborgarrådet har inte kunnat göra något åt det största demokratiska sveket i modern tid, införandet av biltullar. Socialdemokraterna har nu föreslagit att demokratiberedningen ska läggas ner. Ett mycket bra förslag.

Vi ser ingen anledning att inrätta en arbetsmarknads- och integrationsberedning. Arbete är en murbräcka mot segregation och utanförskap. Den största tjänsten vi kan göra de människor som idag upplever segregation är att skapa ett positivt företagarklimat som skapar nya arbetsplatser. På vilket sätt beredningen skall tillföra Stockholm något annat än ny byråkrati är dock oklart. Vi vet idag att politiker inte kan skapa jobb.

Politiker kan däremot medverka till att skapa ett företagsklimat där nya och gamla företag kan växa. Från folkpartiets sida är vi övertygade om att Stockholms arbetslösa, invandrare och infödda, mår bäst av att det finns företag som vill anställa. Därför är en fortsatt låg skatt, bra kommunikationer och fortsatta satsningar på världens bästa skola mycket viktigare än ett byråkratiskt utskott på högsta nivå som kan diskutera problem, men som saknar muskler för att göra någonting åt dem.

Integrationsfrågorna är i huvudsak nämndövergripande till sin karaktär. Det är därför naturligt att ansvaret för integrationsfrågorna ligger under kommunstyrelsen. Folkpartiet föreslår att flyktigmottagningen ska ges en

central placering i staden. Vilken lösning som slutligen skall väljas får utredas närmare.

Folkpartiet ser ingen anledning till inrättandet av en konsumentnämnd. Nämnden innebär ett slöseri med skattebetalarnas pengar och en tillbakagång till 70-talets pekpinnepolitik.

Avveckla stadsdelsnämnderna

Den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi vill att stockholmarna ska få så stort inflytande som möjligt över de viktiga besluten i livet. Över barnens utbildning, över det egna behovet av vård och omsorg, och över sig egen eller sina föräldrars ålderdom. Därför vill vi flytta makt från stadsdelsnämnderna till individen genom olika former av pengssystem.

Med pengssystem i stället för politisk styrning lyfts en stor del av stadsdelsnämndernas nuvarande uppgifter över till de enskilda medborgarna. Men det betyder inte att behovet av lokala nämnder i Stockholm upphör. I ett antal viktiga frågor är behovet av en lokal beslutsnivå stort.

Dagens 18 stadsdelsnämnder bör ersättas av 12 områdesnämnder med ansvar för socialtjänst och biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen, viss fysisk verksamhet, lokal kultur- och föreningsverksamhet och verksamhet för barn och ungdomar. Områdesnämnderna blir också remissinstanser i frågor som rör organisationen av den kommunalt drivna omsorgen. Granskningar inom skola och omsorg som genomförs av centrala inspektörer skall redovisas för områdesnämnderna.

Totalt ger dessa sammanslagningar och nedläggningar av centrala nämnder, stadsdelsnämnder och beredningar en besparing på 155 miljoner kronor.

Personalpolitik

Stockholms stad, liksom andra delar av den offentliga sektorn, måste bli bättre arbetsgivare. Utbildningsinsatser och lönesättning måste bli än mer individualiserat. Anställda måste känna att de i högre utsträckning kan påverka sitt arbete. Den professionella kompetens som stadens medarbetare besitter måste bättre än idag tas tillvara.

Ett antal studier på senare år visar att arbetstagare upplever privata arbetsgivare som bättre än offentliga. Medarbetare i verksamheter som handlats upp eller knoppats av trivs bättre och har högre lön. Till detta kommer att sjukfrånvaron är betydligt lägre i dessa verksamheter än i motsvarande kommunala.

En slutsats av detta är rimligen att upphandling, valfrihet och utvecklandet av olika typer av pengssystem också bör fortgå av personalpolitiska skäl. Det idiotstopp som införts mot bl a avknoppningar kommer att få negativa konsekvenser även för personalen.

Sjukfrånvaron i staden måste minska. En viktig åtgärd är att öka medarbetarnas eget ansvar, men också ge dem mer inflytande över sitt eget arbete. Folkpartiet motsätter sig att arbetsgivarinträdet i sjukförsäkringen förlängs till tre veckor.

Staden bör också öka möjligheterna för medarbetarna att själva bestämma över sin egen arbetstid. Att använda skattebetalarnas pengar för att ensidigt sänka arbetstiden för vissa grupper vänder vi oss däremot helt emot. Stadens anställda behövs på sina arbetsplatser.

Arbetet för jämställdhet i stadens verksamheter måste intensifieras. För att göra detta möjligt krävs att jämställdhetsfrågorna genomsyrar all verksamhet, inte minst personalpolitiken. Jämställdhetsrådet bör därför slås samman med personalutskottet.

Vi vänder oss också mot idén att skapa en särskild kompetensfond. Varje förvaltning måste i princip ansvara för sin egen kompetensutveckling och göra de avvägningar som krävs för att uppnå målen med verksamheten. I de fall det behövs stadsövergripande satsningar på kompetensutveckling av mer strategisk natur bör dessa hanteras av personalutskottet och personalpolitiska avdelningen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Kommunfullmäktige m.m. godkänns.
2. Staden skall skapa förutsättningar för att ge alla en så stor valfrihet som möjligt. Den enskildes valmöjligheter och information om dessa möjligheter skall väsentligt öka.
3. Invånarna i Stockholms stad skall erbjudas att välja utförare inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, skolan och förskolan.
4. Staden skall ha en budget i balans och arbeta för att skapa utrymme för en lägre kommunalskatt.
5. Staden skall uppvakta regeringen om att få bli försökskommun för avdrag för hushållstjänster.

STADSDELSNÄMNDERNA

Avveckla dagens stadsdelsnämnder

- ge makten till medborgarna

Den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi vill att stockholmarna ska få så stort inflytande som möjligt över de viktiga besluten i livet. Över barnens utbildning, över det egna behovet av vård och omsorg, och över sig egen eller sina föräldrars ålderdom. Därför vill vi flytta makt från stadsdelsnämnderna till individen genom olika former av pengsystem.

Med pengsystem i stället för politisk styrning lyfts en stor del av stadsdelsnämndernas nuvarande uppgifter över till de enskilda medborgarna. Men det betyder inte att behovet av lokala nämnder i Stockholm upphör. I ett antal viktiga frågor är behovet av en lokal beslutsnivå stort.

Dagens 18 stadsdelsnämnder bör ersättas av 12 områdesnämnder med ansvar för socialtjänst och biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen, viss fysisk verksamhet, lokal kultur- och föreningsverksamhet och verksamhet för barn och ungdomar. Områdesnämnderna blir också remissinstanser i frågor som rör organisationen av den kommunalt drivna omsorgen. Granskningar inom skola och omsorg som genomförs av centrala inspektörer skall redovisas för områdesnämnderna.

Centrala nämnder övertar ansvaret för de frågor som i framtiden ska styras av pengsystem. Ansvaret för förskola och skola flyttas till utbildningsnämnden. En ny central nämnd inrättas med ansvar för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade.

Stadsdelsnämnderna i dag

Folkpartiets förslag innebär en kraftig förändring av stadens politiska organisation. För att underlätta en jämförelse med majoritetens budget för 2005 har vi dock valt att på kommande sidor behandla stadsdelarnas uppgifter utifrån den ansvarsfördelning som finns i dag.

Stadsdelsnämnderna ansvarar i dag för många av de verksamheter som ligger stockholmarna allra närmast. Förskola, skola, äldreomsorg och social omsorg omsätter varje år en betydande del av stadens budget. Men bristande prioriteringar och ökade satsningar på annat än de kommunala kärnverksamheterna riskerar allt mer att urholka stadsdelarnas förutsättningar att ge stockholmarna en grundläggande service.

Folkpartiet vill prioritera kärnverksamheten i stadsdelarna. Pengarna skall gå till en bra skola och omsorg, inte till ökad administration och dyra projekt som inte efterfrågats av medborgarna. En viktig del av denna prioritering handlar om att öronmärka de resurser som skall gå till kärnverksamheter. Satsningar på förskolan skall inte kunna användas till att administrera helt andra verksamheter.

Stadsdelarna skall ge medborgarna en grundläggande service – inte göra dem till fångar i den egna verksamheten. I dag finns allt för många exempel inom äldreomsorg och social omsorg på hur människor nekas service utanför den egna stadsdelen. Med fler pengsystem ökar valfriheten för den enskilde och förutsättningarna för en förbättrad kvalitet i verksamheterna.

Förskola

- Inför en förskolepeng – öronmärk pengarna till förskolorna
- Inför maxtak i barngrupperna

Tydliga mål i förskolan

För både barn och personal är det viktigt att det finns klara mål för förskolan. Det bör vara två typer av mål. Den ena uppsättningen mål ska ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling. Den andra uppsättningen mål ska ange vilka pedagogiska ambitioner förskolan har för varje barn. Sådana mål saknas i förskolan, men finns för grundskolan och alla andra skolformer. Att inte ha klart uppställda

mål försvårar resultatuppföljningen av verksamheten. Mål att uppnå bör därför utarbetas för förskolan.

Utbildade förskollärare höjer kvaliteten

I takt med att förskolan får ett större pedagogiskt ansvar än tidigare är det oerhört viktigt att det är utbildad personal som har huvudansvaret för verksamheten. Förskollärare har efter tre års högskolestudier en pedagogisk kompetens att lära och utveckla barn. Deras kompetens som yrkeskår är värdefull och ska tas på allvar. Det är lika viktigt att behörig personal ska ha pedagogiskt ansvar inom förskolan som att behöriga grundskollärare ska undervisa inom grundskolan. Med den nuvarande politiken ges inte förskollärarna med treårig högskoleutbildning ett större ansvar än personal som saknar högre utbildning. All personal med pedagogiskt ansvar inom förskolan bör vara högskoleutbildad.

I dag råder en stor brist på förskollärare vilket beror på alltför få platser på förskollärarutbildningen. Stockholms stad kan naturligtvis inte kompensera för statsmakternas nonchalans i denna fråga, men den satsning där barnskötare på stadens bekostnad får utbilda sig till förskollärare, är ett sätt att försöka kompensera för denna brist. Att öka andelen förskollärare i stadens förskolor är av central betydelse.

Minskade barngrupper

Grupperna i förskolan har ökat kraftigt på senare år. En starkt bidragande orsak är maxtaxan inom barnomsorgen som införades av socialdemokraterna. Det är uppenbart att många barn inte mår bra av de stora grupperna och att förskolan tvingas ge avkall på sina pedagogiska ambitioner. Ett maxtak för barngruppernas storlek bör införas. Ett sådant bör inarbetas i Stockholms stads förskoleplan. Ett rimligt tak bör vara 14-15 barn i småbarnsgrupperna och 18-19 barn i grupperna för större barn. Ett maxtak innebär just ett tak och får aldrig innebära att befintliga smågrupper utökas för att upprätthålla ett ”medeltal” för barngruppernas storlek.

Tidig satsning på svenska språket

Alla barn från fyra års ålder ska erbjudas plats i den allmänna förskolan med verksamhet ungefär tre timmar om dagen. Med ökad pedagogisk inriktning inom förskolan är det extra viktigt att alla barn får denna möjlighet att utvecklas. Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder ger alla barn stora möjligheter till individuell utveckling. Det ger också en extra möjlighet för skolan att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med särskilt behov av stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras problem uppmärksammas tidigt i livet. Barn med svenska som andraspråk ges också en större möjlighet att lära sig svenska före skolstarten om de deltar i den pedagogiska förskolan. Den nya allmänna förskolan ska skilja sig från heldagsbarnomsorg, genom att vara mer strukturerad och målinriktad. Samtidigt ska den allmänna förskolan vara rolig för barnen och stimulera deras nyfikenhet och lust att lära genom lek. Det är viktigt att den allmänna förskolan bedriver en medveten och planerad pedagogisk verksamhet och inte bara består av tre timmar gratis barnomsorg.

Inför en särskild förskolepeng

Stockholms stad bör införa en särskild förskolepeng. Under 2004 användes en betydande del av anslaget till förskolan till annan verksamhet. I genomsnitt försvann mer än fem procent av barnomsorgens resurser till byråkrati och administration. Med en förskolepeng skulle förskolans resurser öronmärkas till förskoleverksamhet, och gå direkt till förskolorna.

Nej till det nya resursfördelningssystemet

Det nya resursfördelningssystemet för förskolan kommer att slå hårt mot många stadsdelsnämnder. Resultatet blir större barngrupper, färre förskollärare och lägre personaltäthet. Redan med det nuvarande systemet finns en omfattande omfördelningen, att ytterligare öka omfördelningen kommer därför att drabba de barn som redan i dag har minst resurser.

Grundskola och skolbarnsomsorg

Grundskolan

Kunskap är målet

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap. Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är helt avgörande för elevernas förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Trots detta lämnar drygt en av tio grundskolan utan godkända betyg i svenska, engelska och matematik. För att alla ska kunna lämna grundskolan med godkända betyg måste den svenska skolpolitiken läggas om. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper. Men varje elev har rätt att utifrån sin egen kunskapsnivå mötas av höga förväntningar, att utvecklas och att lära sig så mycket som möjligt efter sin förmåga. De elever som har svårt att nå målen ska få extra hjälp och mer tid. Elever som snabbt når målen måste få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. Elever som når grundskolans mål ska kunna läsa gymnasiekurser redan i högstadiet.

Fokusera på baskunskaper

För att ytterligare öka fokuseringen på baskunskaper ska läsutvecklingsschemat (LUS) införas på alla skolor i staden. Ett skrivutvecklingsschema ska införas successivt, med prioritet i invandrartäta skolor. Ett matematikutvecklingsprogram med lärarfortbildning ska införas för låg- och mellanstadiet. Stockholmsproven i engelska och matematik fungerar som garant för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet över hela staden. De spelar också en viktig roll för att hitta de elever som inte når kunskapsmålen i skolan. Beslutet att dessa prov ska avskaffas måste rivas upp, och det särskilda stockholmsprovet i svenska ska återinföras.

Folkpartiet satsar på grundskolan

Under den borgerliga majoriteten höjdes skolpengen, de pengar som är öronmärkta direkt till skolorna för undervisning och lärarlöner, med 47

procent. I det budgetförslag som majoriteten presenterat är skolpengen fryst på 2004 års nivå.

För att förhindra att stadsdelsnämnderna använder elevernas pengar till annat än skolverksamhet väljer folkpartiet att höja skolpengen med 213 miljoner kronor. Det är 67 miljoner mer än vad majoriteten satsar på grundskolan. Folkpartiets satsning på grundskolan innebär att skolpengen för skolår 0-3 höjs med 8,4 procent, att skolpengen för år 4-6 höjs med 7,7 procent, samt att skolpengen för skolår 7-9 höjs med 7,1 procent.

Skolpengen till de kommunala grundskolorna för 2005 utgår enligt följande.

	1/1 2004	(s)-förslag	(fp)-förslag
Skolpeng skolår 0-3	37 590	37 590	40 741
Skolpeng skolår 4-6	-	42 390	45 637
Skolpeng skolår 7-9	47 050	47 050	50 390

Motverka utanförskapet

Få åtgärder är så viktiga för att bryta det sociala arvet och motverka utanförskap som höga och tydliga kunskapskrav i skolan. Mängder av ungdomar går till skolan utan vare sig krav eller förväntningar på studieresultat hemifrån. Det är barn med lågutbildade föräldrar och barn som kommer från socialt utsatta områden som är de stora förlorarna i den kravlösa skolan. Det är därför viktigt att ställa krav på att alla barn ska lära sig baskunskaperna redan i de första åren i grundskolan. Stadens grundskolor måste därför tydligt fokusera på svenska, engelska och matematik. Speciellt i invandrartäta områden är det viktigt att skolan fokuserar på det svenska språket. Resurser bör omfördelas från det individuella programmet till stödinsatser för elever som inte lärt sig baskunskaperna i grundskolan. Det faktum att skolan har höga förväntningar - på närvaro, på respekt för andra och på kunskaper, är ett uttryck för engagemang för eleverna.

Friare skolor

Skolan ska arbeta självständigt utifrån läroplanens mål. Avsikten är att garantera varje skola största möjliga professionella frihet. Skolundervisning ska styras utifrån läroplanens mål och resultatet utvärderas genom nationellt betygssystem, nationella prov och en nationell skolinspektion. Tillsammans har kommunaliseringen och stadsdelsreformen medfört en stor kvalitetssänkning för skolväsendet. Avsikten med båda reformerna var att makten över skolan skulle decentraliseras, men i verkligheten har fler hierarkier införts i skolväsendet. Rektorers och lärares inflytande har minskat till förmån för kommunpolitiker och tjänstemän. Det är dags att ge grundskolorna i Stockholms stad en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås. Kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser. Grundskolan ska lyftas ut ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde och på sikt ska en nationell skolpeng införas i hela landet.

Satsa på skolor i utsatta områden

Det måste inte vara så att skolor i utsatta områden är mindre attraktiva än andra. Grund- och gymnasieskolor i utsatta bostadsområden bör profileras och genomgå en särskild kvalitetssatsning. Det läsutvecklingsprogram som med

stor framgång införts på många skolor i förorterna ska permanentas och delges alla grundskolor. Skrivutvecklingsprogram ska introduceras på invandrartäta skolor. Detta som nästa steg efter det framgångsrika läsutvecklingsprogrammet. Gymnasierna i Tensta och Farsta ska etablera nya utbildningsprogram i samarbete med universiteten som särskilt riktar sig till studiebegåvade elever i syfte att dra till sig fler elever med högre betyg.

Nej till styrelser med elevmajoritet

Alla barn och ungdomar ska kunna påverka sin situation i skolan. Detta sker bäst så nära elevernas verklighet som möjligt. För de allra flesta elever är valfrihet i skolan, lärande i egen takt och elevinflytande i form av elevråd mycket viktigare än budgetansvar och möjligheten att styra skolorna administrativt. Det är de professionella i skolan som i sista hand ska avgöra hur målen ska nås. Alla förslag om styrelser med elevmajoritet är därför oacceptabla.

Tidigare betyg i fler steg

Skriftliga omdömen är dels ett sätt att hålla eleven och föräldrarna informerade om hur det går för eleven i skolan och dels ett redskap för föräldrarna att kräva den hjälp som elever i behov av stöd har rätt till. Skriftliga omdömen bör därför ges till samtliga elever från förskoleklassen. Om en elev inte nått kunskapskraven sänder betygen en tydlig signal till skolan att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både elever, föräldrar, lärare och rektorer behöver få dessa signaler tidigare än i åttan. Även för politiker är betygen en viktig indikator på skolans tillstånd. Betyg stimulerar dessutom många elever att gå vidare i kunskapsinhämtningen. Betyg ska därför införas från mellanstadiet. För att ge mer rättvisande betyg måste fler steg införas på betygsskalan.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är tillnärmelsevis så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Tyvärr har läraryrkets status successivt försämrats. Få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att Sverige inte ska stå inför en akut lärarbrist måste läraryrkets attraktionskraft höjas. Bland annat krävs fler karriärvägar, högre löner, bättre utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och att riksdagen beslutar om en särskild lärarlegitimation. Utöver dessa åtgärder måste det pedagogiska arbetet i skolan fredas från klåfingriga politiker och byråkrater. Läraryrket borde vara ett fritt akademiskt yrke utan inblandning från politiker, men i dag funderar var tredje lärare på att byta yrke på grund av allt fler påbud och administrativa uppgifter.

Rektor ska vara pedagogisk ledare

Skolans rektor ska leda den pedagogiska utvecklingen. Tyvärr är tvingas dagens rektorer vara mer av en administratör än pedagogisk ledare i skolan. Med pedagogisk ledare menar vi att en skolas rektor ska ha ansvar för skolans resultat, samt uppföljning och åtgärder för att förbättra det resultatet. Rektors uppgift som pedagogisk ledare måste därför slås fast i riktlinjerna för skolan, och genom uppföljning måste staten försäkra sig om att rektorstjänsterna tillsätts med personer som ser som sin huvudsakliga uppgift att vara pedagogiska ledare. Rektorer ska anställas på 5-års-förordnanden, precis som

andra högre kommunala chefer. En särskild utbildning för skolintendenter ska organiseras, så att personer ska kunna anställas som avlastar rektor administrativa och ekonomiska uppgifter.

Ordning och reda i skolan

Studiemiljön i Stockholms skolor ska präglas av lugn och arbetsro. Hot, våld och kränkande språkbruk är inte acceptabelt. Skolans lärare och rektorer måste få det lagstöd som krävs för att upprätthålla studiedisciplinen, till exempel måste skolväsendet få tydligare möjligheter att vidta sanktioner mot elever som mobbar och beter sig illa i skolan. Bland de sanktioner som krävs finns skriftlig varning, obligatoriska föräldrasamtal, kortare avstängning och, om ingenting annat hjälper, förflyttning till annan skola. Mobbningsoffer ska aldrig tvingas byta skola. Vid grova fall av våld, trakasserier eller mobbning bör skolan polisanmäla förövaren. Handlingar som inte är accepterade någon annanstans i samhället får inte accepteras då de utförs av barn mot andra barn.

Skolk är oacceptabelt

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Trots detta har Stockholm lyckats minska skolket under de senaste åren, bland annat för att frånvaro skrivs in i elevernas terminsbetyg. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Det är beklagligt att socialdemokraterna har beslutat att skolk inte längre ska stå i elevernas betyg.

Nej till det nya resursfördelningssystemet

Socialdemokraterna beslutade i september att ett nytt resursfördelningssystem ska införas. Redan med det tidigare resursfördelningssystemet fanns en omfattande omfördelning av resurser mellan olika skolor på grundval av socioekonomiska faktorer. Bland annat fördelades omkring 750 miljoner kronor per år i anslag till barn i behov av särskilt stöd. Detta innebar att skolorna i Rinkeby och Tensta troligen har Sveriges högsta lärartäthet. När omfördelningen nu ytterligare skärps kommer de skolor som förlorar resurser tvingas genomföra stora nedskärningar. Effekten blir större klasser, färre lärare och minskat stöd till barn i behov av särskilt stöd.

I stället för att ändra variabler i den socioekonomiska omfördelningen måste vi låta skolorna i invandrartäta områden koncentrera sig på svenskundervisning och att mäta elevernas resultat. Genom att redan i de första skolåren mäta elevernas kunskaper kan extra stöd och hjälp sättas in tidigt. Tyvärr har socialdemokraterna valt att avskaffa de verktyg som har visat sig fungera, t ex stockholmsproven i svenska.

Grundskolan ska lyftas ut ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde. När stadens skolverksamhet överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden ska en större del av skolornas resurser fördelas genom pengsystem. Den särskilda flyktingskolschablonen ska omvandlas till en flyktingskolpeng, språkschablonerna ska öronmärkas till skolorna och fördelas efter generella kriterier. Utbildningsnämnden ska därutöver fördela medel för lokaler,

motsvarande dagens lokalschablon, och stödresurser mellan skolor efter samma kriterier som gäller för det nuvarande stödet till barn i behov av särskilt stöd.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgens huvuduppgift är att ge omsorg om yngre grundskoleelever vid sidan av skolundervisningen. Målet bör vara en långtgående lokal- och verksamhetsmässig integration. Verksamheten skall också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål.

På de skolor som har efterfrågan på skolbarnsomsorg för äldre barn finns i dag väl fungerande fritidsklubbar, ofta med en stark föräldramedverkan. Eftersom äldre skolbarn i regel har lång skoldagar och inte sällan egna fritidsaktiviteter finns inget behov av ytterligare utbyggnad av verksamheten.

Verksamhet för barn och ungdom

Genom Kulturskolan kan barn och ungdomar i alla stadsdelar få undervisning i bland annat musik och teater. Kulturskolan skall beredas plats i skolans lokaler. Det är nödvändigt med ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna och Kulturskolan kring detta. Kulturskolan skall prioriteras framför andra utomstående fram till klockan 18.00 på vardagarna. Kulturskolan och skolan bör gemensamt planera hur undervisningen förläggs på bästa sätt för eleverna så att skolans och Kulturskolans undervisning inte kolliderar.

Kollo är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm. Det är viktigt att kollo förblir en mötesplats för unga med olika etnisk och social bakgrund. Vi delar inte majoritetens syn att kollo blir bäst om alla barn alltid garanteras en plats, varje år. Det är viktigt att stadsdelarna prioriterar barn som av olika skäl har större behov av att åka på kollo. Vi vill också ha en större differentiering av avgiften.

Under sommarmånaderna är det viktigt med en mångfald av olika verksamheter för unga stockholmare där kollo är en del, en lika viktig del är alla de dagverksamheter i form av bl a dagkollo, idrottsskolor mm som finns ute i stadsdelarna. Det samarbete som idag sker med frivilliga organisationer kring denna verksamhet bör utvecklas och intensifieras, det ger en mångfald av olika verksamheter, ökar möjligheterna till integration och sträcker sig över längre tid.

Den öppna förskolan spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och för hemmavarande föräldrar. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas genom samarbete med frivilligorganisationer. Stadsdelsnämnderna uppmanas att ge särskilda medel till öppna förskolan, liknande dem som kulturnämnden fördelar till skolan för kulturändamål. Detta för att förstärka kvaliteten och öka utbudet av organiserade aktiviteter.

Stockholms parklekar är en unik verksamhet som sedan den infördes har spelat en viktig roll för många stadsbarn. Parklekarna syftar till att barn och föräldrar skall vara där tillsammans samtidigt som barnen ges tillfälle att leka med andra barn och utrustning. Stadsdelsnämnderna uppmanas att bredda utnyttjandet av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad. Exempel på verksamheter som skulle kunna samutnyttja lokalerna är caféverksamhet och

mellanstadieverksamhet. Driften av parklekarna skulle på detta sätt kunna erbjudas utomstående entreprenörer. Oavsett vilka andra verksamheter som bedrivs i parklekarna bör föräldrar och barn som inte är en del av dessa verksamheter också få utnyttja parklekarnas lokaler.

I Stockholm finns sex hemgårdar; Birkagården, Skeppsholmsgården, Södergården, Midsommargården, Mäster-Olofsgården samt Timmermansgården. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna stöder de hemgårdar som finns och att de tillåts bedriva och utveckla sin verksamhet under betryggande former. Stadsdelsnämnderna skall även i fortsättningen ansvara för hemgårdarna.

Kultur- och föreningsverksamhet

Kultur i stadsdelsnämnderna

En viktigt utgångspunkt för stadens kulturpolitik är att prioritera barn- och ungdomars kulturverksamheter. Detta gäller såväl i rollen som besökare som aktiva deltagare. Staden skall fortsätta arbetet med att erbjuda alla barn och ungdomar teaterbesök. Varje skola bör ha kulturombud.

Stora delar av det lokala kulturutbudet har kulturnämnden som huvudman, exempelvis biblioteken och Kulturskolan. Kulturnämnden står också för huvuddelen av bidragsgivningen till fria kulturverksamheter. Därmed uppnås stora samordningsfördelar och verksamheterna har fått en stor tyngd genom de strategiska utvecklingsinsatser som kunnat förverkligas genom detta. Det vore mycket olyckligt att åter splittra upp verksamheterna. Däremot är det viktigt att stadsdelsförvaltningarna samarbetar med bland annat biblioteken.

Inrätta lokala kulturcentra

Lokala kulturcentra skall inrättas där alla de som bedriver verksamhet för barn och ungdomar kan samverka. Kulturskolan, biblioteken, studieförbunden, skolorna och andra aktörer i stadsdelarna skulle vinna mycket på att samordna kulturverksamheterna.

Kulturskolan skall beredas plats i skolans lokaler och prioriteras framför annan utomstående verksamhet före klockan 18:00. Det är stadsdelsnämndernas skyldighet att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för Kulturskolan.

Den styrande majoriteten rör ihop kulturverksamhet och barn- och ungdomsverksamhet med konsumentfrågor. Detta är olyckligt. Vi ser inte behovet av lokala konsumenttjänstemän i varje stadsdel. Vi ser heller inte fördelarna med att satsa stora resurser på kulturadministratörer. En bättre väg för ett fortsatt blomstrande kulturliv är att ge biblioteken, kulturskolan och andra aktörer som redan idag verkar runt om i staden, uppmuntran att fortsätta sitt arbete med att erbjuda medborgarna ett intressant och varierat kulturutbud.

Äldreomsorg

- Höjd hemtjänstpeng och ökade resurser till äldre.
- Öka valfriheten med äldreomsorgspeng.
- Nej till skärpt biståndsbedömning.

- Ökat stöd och avlastning för anhöriga.

En av stadens främsta uppgifter är att se till att det finns äldreomsorg av god kvalitet för de äldre, som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen skall präglas av inflytande, respekt för individen, trygghet och valfrihet. De äldre har rätt att få en likvärdig service, vård och omsorg oavsett var de bor i staden.

Under förra mandatperioden lades en ny kurs för Stockholms äldreomsorg. Den enskilda människan sattes i centrum. Valfrihet i hemtjänsten, en strategi för kvalitetsutveckling, arbetet med kvalitetsgarantier påbörjades, liksom planering för valfrihet i boendet, kraftfull utbyggnad av antalet platser och inrättandet av en äldreombudsman. Stora ekonomiska tillskott genomfördes.

Under den nuvarande majoriteten har en skrämmande utveckling skett inom stadens äldreomsorg. Utbyggnaden av boenden för äldre har ersatts med avveckling och stopppolitik. Förutsättningarna för privata anordnare av äldreomsorg har försämrats dramatiskt, och därmed den enskilda människans valfrihet. Omvandlingen av servicehus till seniorbostäder sker i ett tempo som gör att servicehusen som boendeform inom några år riskerar att vara helt avvecklad. Att majoriteten nu föreslår direkta nedskärningar av anslagen till äldreomsorg är föga förvånande.

I folkpartiets budget tillförs äldreomsorgen 70 miljoner kronor 2005. Hemtjänstpengen höjs med två procent. Vår vision om en god äldreomsorg med individen i centrum ligger fast. Nu vill vi gå vidare och ta ut riktningen för framtidens äldreomsorg där äldres livskvalitet lyfts fram i ännu högre grad. Ingen ska behöva vara rädd för att bli gammal.

Valfrihet för äldre

Det behövs en valfrihetsrevolution inom äldreomsorgen. Äldre människor skall ha rätt att forma sin vardag själva. Därför måste det finnas äldreboende och hemtjänst med olika profil och inriktning t ex med olika språklig och religiös inriktning.

Det pengssystem för hemtjänsten som infördes av folkpartiet år 2001 har nu permanentats. Detta är mycket glädjande. Intresset för att välja äldreomsorg själv är stort, och totalt har nu omkring 25 procent hemtjänst utförd i annan regi än kommunens. Under de kommande åren är det angeläget att hemtjänstpengen utvecklas, inte minst genom en ökad information till brukarna om rätten att välja utförare.

Det är också mycket angeläget att Stockholms stad snarast uppvaktar regeringen för ett system med certifiering av omsorgsgivare. Certifieringen innebär att alla som håller en tillräckligt hög kvalitet godkänns som omsorgsgivare, utan staden behöver genomföra en traditionell upphandlingsprocess. Kommunfullmäktige beslutade redan maj 2004 att en uppvaktnings av regeringen ska ske, och det är mycket anmärkningsvärt att så ännu inte skett.

Förutsättningarna för de privata hemtjänstföretagen har försämrats kraftigt sedan 2002. På tre år har hemtjänstpengen bara höjts med två procent, utan Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

kompensation för löneökningar. Även personalen inom hemtjänsten måste kunna räkna med löneutveckling, och det måste finnas möjlighet till kvalitetsutveckling av omsorgen. Vi vill satsa 25 miljoner mer än majoriteten på hemtjänsten vilken innebär en höjning av ersättningsnivåerna med två procent.

Olika utvärderingar av kundvalsmodellen i hemtjänsten visar att nästan alla äldre är mycket nöjda med möjligheten att välja utförare. Utvärderingarna visar också på en mycket stor efterfrågan bland äldre att själva kunna påverka innehållet i hemtjänsten. Vi vill gå vidare och utveckla valfriheten ytterligare, genom att ge människor möjlighet att påverka innehållet i den hemtjänst man biståndsbedömts för.

Hemtjänstpengen är dock bara det första steget mot en ökad valfrihet för Stockholms äldre. Nästa steg är att ge människor rätt att välja vilket äldreboende de önskar flytta till. Stadens riktlinjer om att en person skall kunna erbjudas äldreboende i valfri stadsdel står sig i dag slätt mot den krassa ekonomiska verkligheten i stadsdelarna. Följden blir en form av stadsdelsarrest för många äldre, som systematiskt nekas placering på boenden utanför den egna stadsdelen. Valfriheten har blivit en pappersprodukt.

För att ge människor en reell chans att välja mellan privata och kommunala utförare runt om i staden skall en äldreomsorgspeng för boendet införas. Pengsystemet skall förberedas under 2005, för att sedan träda i full kraft den 1 januari 2006.

I väntan på att äldreomsorgspengen kan införas i full skala skall staden fortsätta att arbeta med upphandlingar. Det senaste åren har tyvärr givit mängder av exempel på motsatsen. Väl fungerande och uppskattade privata äldreboenden har återkommunaliserats eller avvecklats, och upphandlingar stoppats till förmån för verksamhet i kommunens regi.

Boende med mångfald och kvalitet

Under förra mandatperioden genomfördes en kraftigt utbyggnad av nya platser i äldreboenden. Målet om 500 nya platser överträffades. Den kraftiga utbyggnaden av äldreboenden har resulterat i att köerna till äldreomsorgen har minskat dramatiskt. Fortfarande bor många människor på sjukhem som inte alls lever upp till krav på modern standard, och det saknas platser i särskilda boenden för bland annat dementa. Alla som vill ska ha rätt till eget rum. Även om befolkningsprognoserna pekar på en nedgång i antalet äldre vill vi fortsätta utbyggnaden och moderniseringen av stadens äldreomsorg för att täcka de behov som finns.

För många äldre är det viktigt att få fortsätta bo i sin ”vanliga” bostad. Detta bör kunna erbjudas, genom stora insatser från äldreomsorg och sjukvård i hemmet. Rätten att få bo kvar hemma får dock inte förvandlas till tvång. Vi ser mycket allvarligt på den skärpning av biståndsbedömningen som är resultatet av de senaste årens besparingar på äldreomsorgen. För att få en tydlig bild av de förändringar som skett ska en stadsövergripande översyn av biståndsbedömningen för hemtjänst och särskilt boende genomföras under 2005.

Seniorboenden med olika upplåtelseformer är viktiga och bör utvecklas och uppmuntras. Folkpartiet har därför ställt sig bakom reformen att i vissa fall omvandla delar av stadens servicehuslägenheter till seniorbostäder.

Men den omvandling som nu sker från servicehus till seniorbostäder görs i en alltför snabb takt, och grundar sig i många fall på stadsdelarnas ekonomiska behov snarare än de äldres efterfrågan på olika boendeformer. Risken är stor att den planerade mångfalden av boendeformer snabbt kan vändas till enfald. Folkpartiet vill slå vakt om servicehusen som en boendeform.

Seniorbostäderna skall fördelas efter en kö, och inte genom biståndsbedömning. Det förturssystem som införts i förmedlingen av seniorbostäder riskerar att skapa ett "servicehus light" för dem som nekas plats i servicehus. En definition av vad som egentligen är ett seniorboende krävs snarast, liksom förbättrad information till stadens äldre om denna boendeform. I likhet med övrig äldreomsorg skall det vara möjligt att välja seniorbostad i hela Stockholm, oavsett i vilken stadsdel man bor.

Behovet av bostäder anpassade efter äldres behov, med bland annat hiss, är stort. Den som bor hemma och drabbas av funktionshinder skall snabbt få hjälp att anpassa sin bostad efter de nya behoven. Idag är väntetiden alltför lång vilket kan göra att det blir svårt att klara sig i hemmet.

Prioritera äldre med störst behov

Det finns i dag exempel på sjuka 90-åringar som inte beviljas särskilt boende. Flera stadsdelar redovisade öppet skärpta biståndsbedömningar som en besparingsåtgärd under 2004. Men äldre stockholmarnas lagstadgade rätt till stöd och ett tryggt boende får aldrig underställas stadsdelarnas besparingsbehov och oförmåga att prioritera kärnverksamheten.

I Stockholms stad pågår nu försök med att erbjuda personer över 80 år hemtjänst utan biståndsprövning. Vi vänder oss mot denna utveckling av två skäl. I dagens trängda ekonomiska läge är det mycket angeläget att äldreomsorgens resurser går till dem som bäst behöver dem. Stadsdelarna får aldrig tvingas att prioritera bort människor som behöver omsorg, på bekostnad av att alla – oavsett behov – ska få hemtjänst. Biståndsbedömning och skriftliga beslut är också en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Finns inga biståndsbeslut på vad en person har rätt till, finns heller ingen möjlighet att överklaga.

Försöket med hemtjänst med så kallad förenklad biståndsprövning ska ske i två stadsdelar, utan att dessa får någon som helst ekonomisk ersättning för verksamheten. Detta innebär att Norrmalm och Hägersten tvingas omfördela resurser inom äldreomsorgen, från dem som biståndsbedömts för ett visst omsorgsbehov, till dem som inte bedömts ha behov. Vi vänder oss starkt emot denna prioritering. Försöket bör avbrytas omedelbart.

Vi vill öka förutsättningarna för ännu fler äldre människor att klara sig på egen hand och känna trygghet hemma, genom förebyggande hembesök. Detta ska ske genom en utökad satsning på uppsökande verksamhet. Hembesöken ska erbjudas alla stockholmare över 80 år, och syfta till att ge ökade kunskaper för Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

att bibehålla hälsan och utnyttja de hjälpmedel som förenklar vardagen. Avsikten är också att öka kunskapen om vart man vänder sig för att få ökat stöd. Ett bra förhållningssätt är att se det friska hos varje person och att sträva efter att upprätthålla och utveckla den egna förmågan. Olika former för friskvård bör utvecklas.

Kvalitet i omsorgen och ökad livskvalitet

En av stadens viktigaste uppgifter är att tillförsäkra de äldre stockholmarna en värdig äldreomsorg av hög kvalitet. Vi vill gå vidare i arbetet med kvalitetsgarantier och införa bindande individuella kvalitetsgarantier för dem som får äldreomsorg. Den enskilda äldre skall veta vad hon har rätt att förvänta av vården och omsorgen. Om äldreomsorgen inte lever upp till vad den lovar måste misstagen rättas till och den äldre kompenseras.

Ett gott socialt liv är nödvändigt för människors välbefinnande i alla åldrar. Äldre människor, liksom alla andra, har behov av gemenskap, aktiviteter, omväxling och meningsfullhet. Det krävs ett medvetet arbete inom äldreomsorgen för att öka trivseln exempelvis kring måltiderna och genom kulturaktiviteter av olika slag. Det handlar i första hand om att skapa en mer innehållsrik vardag, snarare än stora arrangemang. Utevistelser, tillgång till trädgårdar, trevliga måltider och möjlighet att behålla sitt husdjur, är exempel på viktiga inslag i en äldreomsorg för livskvalitet.

Kunskapen om vem en människa är, och vad som ger honom eller henne en meningsfull och bra tillvaro, är ett av de grundläggande verktygen för att skapa en god äldreomsorg. För att förbättra kunskapen om varje individs intressen, ska äldre stockholmare erbjudas att fylla i ett dokument, som fokuserar på frågor om vardagliga ting och personliga intressen. Dokumentet ska alltid presenteras i samband med biståndsbedömning. Alla stockholmare bör dock ha möjlighet att fylla i dokumentet, och behålla det i sin privata ägo tills den dag det blir aktuellt med en biståndsbedömning.

Alla har rätt att bemötas med respekt i äldreomsorgen. Det är oacceptabelt med kränkningar av dem som behöver omsorg. Personalen måste få utrymme att diskutera bemötande och andra etiska frågor för att ständigt vara vaksam på att varje enskild människa behandlas korrekt och får sina behov tillgodosedda.

Rehabilitering för äldre ökar livskvaliteten och kan göra kvarboende i hemmet möjligt längre. Alla som behöver måste få rehabilitering, efter t ex. stroke eller benbrott. Arbetsterapeuter, sjukgymnaster med flera är viktiga för en god äldreomsorg. Äldres behov av särskild vård och omsorg måste tillgodoses. Det gäller till exempel äldre med psykiska sjukdomar.

Kultur i äldreomsorgen kan läka och stärka. Arbetet med att utbilda kulturlotsar med uppgift att föra ut kulturen till äldre, ska fortsätta. Stockholms stadsbibliotek ska arbeta uppsökande bland äldre och det ska finnas tillgång till biblioteksservice även för den som inte själv kan gå till biblioteket.

Stadsdelsnämndernas uppdrag kring tillsyn och uppföljning i äldreomsorgen måste förstärkas – i dag finns exempel på tydliga brister i den lokala tillsynen. Det är mycket viktigt att kvalitetsuppföljningen sker enligt samma

utvärderingsmodell för såväl privata som offentliga utförare. Stadens centralt placerade äldreomsorgsinspektörer har utvecklat sin granskning och etablerat sig som en viktig del av stadens kvalitetsarbete. Deras granskningar har stor betydelse för det lokala kvalitetsarbetet.

Genom stadens äldreombudsman, som inrättades på folkpartiets initiativ under förra mandatperioden, ges äldre människor och deras anhöriga möjlighet att få hjälp att lösa problem och framföra synpunkter. Äldreombudsmannen har flera gånger kunna påvisa områden där förändringar kan göras. Politisk lyhördhet inför äldreombudsmannens åsikter är en viktig byggsten i arbetet för en god kvalitet i äldreomsorgen.

Ökade insatser för dementa

En femtedel av alla personer över 80 år drabbas av demenssjukdom. Staden bör utarbeta ett program för demensvården i Stockholm, där såväl den drabbade själv som dennes anhörigas situation belyses. Det är viktigt att en demensutredning görs så snart det finns misstanke att en person har drabbats. All personal inom äldreomsorgen bör ha utbildning i demensfrågor. En särskild satsning för att ge stöd åt nyinsjuknade dementa skall göras.

En demenssjukdom varar lång tid. Därför måste det finnas en fungerande vårdkedja för demenssjuka så att de kan få rätt vård och omsorg i olika skeden av sjukdomen. Under förra mandatperioden har många nya gruppboendestäder för dementa tillkommit. Det är viktigt att detta arbete fortgår så att alla som behöver plats i särskilt boende kan få det. Oavsett ålder vid insjuknandet bör det finnas korttidsvård som kan ge bättre livskvalitet. Gruppen yngre dementa måste särskilt uppmärksammas. Under förra mandatperioden etablerades boenden för denna grupp. Detta måste vidareutvecklas och utökas för att täcka behoven.

För att en demenssjuk människa ska kunna bo kvar hemma måste det finnas väl fungerande dagverksamheter och en väl fungerande färdtjänst, som kan hjälpa till att få de dementa till dagverksamheten. Dagverksamheten är viktig för att ge dementa stimulans och aktivitet, något som visat sig kunna hejda förloppet av sjukdomen, om än i varierande grad. Dagverksamhet ger också anhörigvårdare möjlighet till en paus i sin krävande uppgift.

Pensionat Hornskroken som är en öppen verksamhet som tar emot demensdrabbade från hela staden skall fortsätta sin verksamhet. Utökade ansträngningar bör göras för att sprida information om centret till anhöriga runt om i staden. Pensionat Hornskroken är en stadsövergripande verksamhet som även fortsättningsvis ska finansieras av särskilda medel avsatt under kommunfullmäktige m m. Vi ser en stor risk för framtida avveckling genom den konstruktion som föreslås av majoriteten, där anslaget istället går till Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd.

Erfarenheterna från pensionat Hornskroken är mycket positiva. Besökarna utgörs dock i huvudsak av boende i innerstaden och i viss mån Stockholms södra stadsdelar. För att ge möjlighet för fler stockholmare att få den hjälp och stöd som Hornskroken erbjuder, ska en liknande verksamhet byggas upp efter samma modell i västra Stockholm. För detta avsätts tre miljoner kronor.

Personalen – rekrytering och vidareutveckling

Äldreomsorgen är en framtidsbransch, dels genom ökningen av antalet äldre som kommer att behöva omsorg, dels därför att det är ett spännande arbetsfält i ständig utveckling. Statusen i att arbeta i äldreomsorgen måste höjas. Det måste vara attraktivt att arbeta med äldre människor.

Stockholms stads äldreomsorgsinspektörer har analyserat äldreomsorgen som arbetsplats och påvisat ett antal framgångsfaktorer för en bättre verksamhet, för såväl personal som vårdtagare. Gemensamma och välkända mål i arbetet, lyhördhet för de äldres behov, närvarande arbetsledning och regelbundna utbildningsinsatser är några av de faktorer som bidrar till framgång. Vi vill lyfta fram inspektörernas analys i arbetet med att göra äldreomsorgen till en attraktiv arbetsplats.

Stadens rekryteringsbehov inom äldreomsorgen uppgår till närmare 1500 personer per år fram till 2010. För att möta behovet krävs en rad olika åtgärder. Vi vill skapa lärlingsutbildningar inom vård och omsorg, där teoretisk utbildning kombineras med arbetsplatsförlagd utbildning med handledare. Att erbjuda praktikplatser är ett annat viktigt led i rekryteringsarbetet.

Det försök med arbetstidsförkortning som finansieras med 200 miljoner kronor ur kompetensfonden kommer att öka rekryteringsproblemen ytterligare. Försöket bör därför omedelbart stoppas. Lösningen på äldreomsorgens framtida personalbehov ligger inte i att betala människor för att inte arbeta. Vi tror på andra lösningar, som större inflytande över arbetsscheman, kompetensutveckling, nya karriärvägar och en mångfald av arbetsgivare.

Staden skall sträva efter att erbjuda alla anställda heltidsarbete. Samtidigt måste det finnas möjlighet att finna individuella lösningar för personalens arbetstider. Flexibla arbetstider måste införas där det är möjligt. För att åstadkomma detta finns det många olika modeller, till exempel att arbetsgruppen utformar schemat tillsammans eller genom ett så kallat 3-3 system där man jobbar tre dagar för att sedan vara ledig tre dagar.

All personal i äldreomsorgen skall erbjudas kompetensutveckling. Det är viktigt att cheferna i äldreomsorgen är ledare som vill och förmår utveckla verksamheterna. Därför skall staden satsa särskilt på ledarutveckling i äldreomsorgen.

Stockholm stads kompetensfond riskerar att skapa stora skillnader i resursfördelningen för kompetensutvecklingen mellan kommunala och privata alternativ. Nedskärningen i de allmänna verksamhetsanslagen minskar dramatiskt förutsättningarna för arbete med kompetensutveckling i den privata sektorn, som riskerar att halka efter när det gäller kompetens och kvalitet. Resurserna för kompetensutveckling måste fördelas utan hänsyn till huvudmannaskapet inom ramen för anslagen för den ordinarie verksamheten.

Det behövs fler karriärmöjligheter för dem som arbetar inom äldreomsorgen. Staden och andra arbetsgivare måste skapa förutsättningar för personlig utveckling för personalen, till exempel genom ledarskapsutbildningar och traineeprogram. Att erbjuda sjuksköterskor möjlighet till specialisering och

vidareutbildning, inom bland annat arbetet med dementa, är ett annat viktigt steg. Det är också angeläget att äldreomsorgen knyter starkare band med utbildnings- och forskningsområdet.

Erfaren äldre vårdpersonal behöver få nya karriärvägar med ökat utrymme för att vara handledare och mentorer åt yngre medarbetare. De som studerar inom eller till vården behöver kompetenta och engagerade handledare. Detta är en utmärkt möjlighet att hjälpa de studerande och ta tillvara kompetensen hos äldre personal.

Mångfalden av språk och kulturell tillhörighet blir allt större bland Stockholms äldre. Den språk- och kulturkompetens som finns hos personalen skall i möjligaste mån matchas med de behov och önskemål som finns hos stadens äldre. Språk- och kulturkompetens skall också ses som en merit vid anställningar.

Det skall även i framtiden finnas möjlighet för den personal som vill pröva att driva sin verksamhet själva. Staden bör erbjuda hjälp till personal som vill avknoppa den kommunala verksamhet som de befinner sig i, till exempel genom att tillhandahålla utbildning, stöd och information. Personal som följer med det nya företaget skall kunna vara tjänstlediga i 1,5 år.

Ökad stöd till anhöriga och frivilligorganisationer

Anhörigas insatser i äldreomsorgen är ovärderliga. Stödet till dem måste utformas så att det blir på villkor som passar den anhörige och den enskilde och inte för att passa den kommunala organisationen. Det är viktigt att det finns ett helt paket med stöd till anhöriga med bland annat växelvård, avlösning, dagverksamhet, utbildning och hemvårdsbidrag. Två miljoner kronor öronmärks i budget för en satsning på ökat anhörigstöd.

Många av de anhöriga som är i störst behov av stöd har i dag ingen eller mycket liten kontakt med stadens anhöriginsatser. Den uppsökande verksamheten bör prioriteras i stadens och stadsdelarnas arbete med anhörigstöd. Detta är särskilt viktigt i invandrartäta områden, där anhörigvården är mycket omfattande samtidigt som kunskapen om möjligheterna till stöd och avlastning är begränsade.

När det gäller stadsdelarnas anhörigstöd ser det i dag mycket olika ut runt om i Stockholm. Medan vissa stadsdelar har ett omfattande paket av insatser för stöd och avlastning med anhörigkonsulent, kurser och uppsökande verksamhet, uppger andra att de inte alls når ut till anhöriga i den omfattning de skulle önska. Därför är det mycket viktigt att sprida information om stadens gemensamma resurser, som Pensionat Hornskroken, till anhöriga i hela Stockholm.

En stadsgemensam samordnare för anhörigstöd skulle kunna bidra till ett stärkt stöd till anhörigverksamheten i stadsdelarna och de frivilligorganisationer som i dag arbetar med anhörigstöd. Kommunstyrelsen bör därför uppdras att utreda en särskild tjänst som anhörigsamordnare för Stockholms stad.

Frivilligt arbete inom äldreomsorgen skall på olika sätt uppmuntras och stödjäs. Det ger goda möjligheter till en bra vardag, inte minst genom att man

bryter ensamhet och isolering. De organisationer som på olika sätt stöttar och skapar en meningsfull tillvaro för äldre i Stockholm är ovärderliga i arbetet för att bidra till en rikare tillvaro för stadens äldre. Det är ett viktigt komplement till kommunens insatser i den sociala öppna dagverksamheten. Frivilligorganisationerna skall kunna komplettera äldreomsorgen på sina egna villkor. Många engagerade människor gör stora insatser för äldre. Frivilliginsatser skall få stöd från staden.

Samverkan med landstinget

En god äldreomsorg förutsätter att samverkan mellan landstingets hälso- och sjukvård och den kommunala äldreomsorgen fungerar. Här finns i dag brister framför allt för de äldre som har de största vårdbehoven och som bor kvar i sina hem. Stadsdelsnämnderna skall därför förtydliga samverkan genom konkreta överenskommelser på lokal nivå med respektive sjukvårdsenhet. Strävan skall vara att läkare ingår som en naturlig del av vårdteamet.

När äldre människor behandlats på sjukhus och skall återvända till sitt hem eller till ett äldreboende är det nödvändigt att detta sker med stor varsamhet. Landstinget bör aldrig skriva ut en patient från sjukhusvård förrän det finns en bekräftelse på att det är ordnat med den fortsatta omsorgen. Sjukhusläkaren bör ha kvar det medicinska ansvaret tills hon förvässat sig om att patienten tagits omhand av läkare i öppenvården.

Vi vill införa ett ”trygghetskvitto”, som innebär att när en äldre person skrivs ut från sjukhus skall ett skriftligt meddelande lämnas som bekräftar att primärvård och äldreomsorg är väl förberedda och kan ta sitt ansvar. Detta kräver ett nära samarbete med landstinget. De senaste årens tekniska framsteg förenklar samverkan. Det länsövergripande IT-projektet Webcare för informationsöverföring i vårdkedjan mellan landstinget, kommunen och privata vårdgivare bör ge förutsättningar att samla all information till den enskilde vårdtagaren i form av ett trygghetskvitto.

De som bor hemma och har svårt att ta sig till vårdcentralen skall kunna få hembesök av läkare. Till varje äldreboende skall det knytas läkare som har ansvar för att finnas till hands på en fast tid.

Många äldre stockholmare upplever i dag att landstingets och stadens verksamheter för vård, stöd och omsorg till äldre är splittrade. På flera håll i Stockholms län pågår nu försök med olika former av så kallade äldrevårdcentraler i samverkan mellan kommun och landsting. En äldrevårdcentral bör byggas upp kring befintliga enheter i vården och omsorgen om äldre. Exempel på detta är geriatriker och andra specialister för sjukvård speciellt riktad till äldre, rehabilitering, hemsjukvård, anhörigstöd, närhet till särskilt boende för äldre, avlastningsplatser med mera.

I Hökarängen finns en nyöppnad närvårdcentral för äldre och funktionshindrade. Stockholms stad bör fortsätta dialogen med landstinget för fler äldrevårdcentraler i staden.

Omsorg om funktionshindrade

- Ny handikappreform för ökad tillgänglighet

- Ökad valfrihet för funktionshindrade – slopa stadsdelsarresten
- Utred ”job coach” för ökad sysselsättning

Rättigheter för funktionshindrade

Alla människor skall tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning skall ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv, ha ett arbete att gå till och känna sig trygga mot alla former av diskriminering.

Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboenden, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring.

Den stora handikappreformen 1994, som folkpartiet drev igenom, innebar bland annat rätten till personlig assistent. Reformen har inneburit ökad frihet för många funktionshindrade. Reformen behöver utvecklas, inte inskränkas som den socialdemokratiska regeringen gjort. Bland annat måste psykiskt funktionshindrade i större utsträckning kunna använda sig av rättigheterna.

Den funktionshindersombudsman som tillsattes av den borgerliga majoriteten 2001 har en viktig roll med att driva policyfrågor och att initiera förbättringsförslag till nämnder och styrelser.

Stockholms stads revisorer har pekat på stora brister i stadens handikappolitik. Arbetet med att tydliggöra de mål som satts upp måste intensifieras. Detta gäller inte minst stadens bolag, som visat på klara brister i arbetet med handikapplaner. Stockholms stads nya handikappolitiska program måste få en tydlig status där det framgår att det är tvingande för nämnder och styrelser. Att ha ett handikappolitiskt program utan ordentliga uppföljningar riskerar att urholka dokumentets betydelse. I arbetet med handikapprogrammet måste de lokala handikapporganisationerna involveras, eftersom de besitter en mycket stor kunskap på området.

Valfrihet för funktionshindrade

Valfriheten för personer med funktionshinder måste öka. Stadens funktionshindrade skall ha rätt till ett varierat utbud av daglig verksamhet oavsett var i staden man bor. Det är mycket glädjande att den pengssystem för hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice som infördes 2002 nu permanentas. Socialtjänstnämnden bör fortsätta valfrihetsarbetet genom att förbereda pengsystemet att omfatta särskilda boendeformer och daglig verksamhet.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för personer med fysiska och psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur människor nekas deltagande i dagverksamheter utanför den egna stadsdelen. Att människor på detta sätt nekas en viss typ av stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt. Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och

ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm.

En ny handikappreform – gör Stockholm tillgängligt

Det behövs en ny stor handikappreform, lika radikal och med samma dignitet som den folkpartiet genomdrev i riksdagen i början av 1990-talet. Då handlade det om att trygga de funktionshindrades sociala rättigheter. Den nya handikappreformen handlar om att drastiskt förbättra tillgängligheten i vårt samhälle.

Folkpartiet har i riksdagen föreslagit att staten skall satsa nära två miljarder kronor under de närmaste åren för att öka tillgängligheten i samhället för funktionshindrade. Lokalt i Stockholm pågår sedan några år ett ambitiöst arbete för ökad tillgänglighet. Detta måste fortsätta och intensifieras.

För att nå målsättningen att avhjälpa alla tillgänglighetsproblem till år 2010 och göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad krävs att tempot i tillgänglighetsarbetet höjs betydligt. En inventering bör göras av de brister i tillgängligheten som finns i dag, och en åtgärdslista upprättas. Under gatu- och fastighetsnämnden finns 100 miljoner kronor avsatta för tillgänglighetsskapande åtgärder.

Att inte kunna ta sig fram i offentliga miljöer och få tillträde till allmänna lokaler och platser, är något som många funktionshindrade upplevt. Målet är att alla offentliga byggnader och platser görs tillgängliga.

Tillgängligheten innebär också att stadens egna lokaler och verksamheter måste anpassas efter olika människors behov, det gäller inte minst informationen. Vi vill använda den moderna informationstekniken för att göra kommunal information mera tillgänglig.

Vid nybyggnationer måste medvetenheten om de funktionshindrades behov finnas med redan i planeringen av alla ny- och ombyggnationer. När de nya bostadsområdena tar form i staden, måste tillgänglighetstänkandet vara med tidigt i planeringsstadiet. I samband med om- och nybyggnation av offentliga platser som stora köpcentra är det angeläget att skapa en god tillgänglighet från början. I dag finns exempel på nya centrumbyggnader där hala golv utgör ett betydande problem för funktionshindrade.

Arbete och meningsfull sysselsättning

Livsvillkoren för funktionshindrade skiljer sig i hög grad från andras. Svårigheterna att få ett jobb är stora både i hög- och lågkonjunktur. Det är ett stort slöseri med mänskliga resurser att så många står utanför arbetslivet och i praktiken är hänvisade till förtidspension.

Alla arbetsgivare borde fundera över hur arbetsplatsen skulle kunna ta tillvara också den kompetens som människor med något funktionshinder har. Med rätt anpassning, rätta hjälpmedel och utbildning blir möjligheterna så mycket större. Datatekniken öppnar också nya fält.

Stadens ansvar för arbetsmarknadspolitiken skall främst handla om att skaffa sysselsättning, förbereda för jobb eller ordna utbildning för de mest utsatta på arbetsmarknaden. Det gäller till exempel många funktionshindrade.

En metod som bör utredas närmare för att öka funktionshindrades deltagande i arbetslivet är inrättandet av så kallad "Job coach", handledare. Handledaren kan bistå den enskilde i dennes arbete och informera arbetsgivaren och arbetskamraterna om olika tekniker som kan hjälpa den som är funktionshindrad på arbetsplatsen. En handledare blir också en naturlig länk mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, en samtalspart som var och en kan ta upp problem med som det kanske är svårt att formulera direkt till varandra. Inledningsvis kan en person behöva mycket stöd för att senare kunna klara sina arbetsuppgifter med minskat eller inget stöd. Handledaren stöder flera personer samtidigt, men de är i olika skeden av stödbehov.

I flera stater i USA arbetar man sedan många år framgångsrikt med att underlätta förvärvsarbete för funktionshindrade med hjälp av handledare. "Supported employment" fungerar som en hjälp till självhjälp. Folkpartiet anser att denna modell, som visat sig så framgångsrik, skall lanseras på bred front både i Stockholm och i övriga landet. Ett system med detta stöd på arbetsplatsen bör lämpligen kunna utvecklas genom ett flexibelt utnyttjande av lönebidragen.

Bostäder för funktionshindrade

Boendet är en viktigt trygghetsfråga. Alla skall ha rätt till ett bra boende. Inom handikappomsorgen skall valfrihet råda både vad avser val av boendeform, och rätt att välja boende i olika stadsdelar. För att detta skall vara möjligt krävs det att det finns boenden i den utsträckning som behövs. Nyproducerade flerfamiljshus och den yttre miljön kring bostäderna bör så långt det är möjligt anpassas till människor med funktionshinder.

Om vi lyckas i vår ambition att anpassa samhället efter allas behov kommer också kraven på specialinsatser att kunna minska. I framtiden skall inte en funktionsnedsättning behöva bli ett hinder för att fullgott eget boende. Det kommer dock alltid att finnas situationer som kräver ytterligare anpassning för att enskilda skall kunna klara sin vardag.

I dag tvingas många vänta allt för länge på anpassning av den egna bostaden. Den som är i behov av bostadsanpassning måste få detta inom tre månader.

Funktionshindrade skall garanteras ett bra boende utifrån den enskildes behov. Fortfarande finns det, trots en utbyggnad, köer till gruppboende. Bristen på platser leder bland annat till att unga vuxna tvingas bo kvar på elevhem, trots att de behöver och önskar bo med andra vuxna människor i gruppboende. Andra bor kvar hemma hos sina föräldrar. Köerna måste byggas bort. Den enskilda skall själv få välja var man önskar bo.

En förutsättning för en bra utbyggnad av gruppboenden är att förslagen kommer in tidigt i planprocessen. Staden bör bevaka detta i ökad utsträckning för att säkerställa byggandet av fler gruppboender.

Utbyggnad av gruppboendestäder är även viktig ur ett valfrihetsperspektiv. Ett utökat antal platser ger större möjlighet att tillgodose den enskildes önskemål.

Platsbristen i gruppboende för psykiskt funktionshindrade måste byggas bort. Det är viktigt att ta vara på de tillfällen som erbjuds när nya bostadshus byggs eller vid ombyggnader av gamla hus. Staden skall ta fram en tidtabell för när platsbristen realistiskt kan vara åtgärdad. Politiker skall visa civillkurage när lokala opinioner försöker hindra att boenden byggs för samhällets allra mest utsatta.

Kraftsamla syninstruktörerna

Syninstruktörerna ger synskadade möjligheter att bo kvar i sitt ordinarie boende, genom sina insatser kan de bidra till ett aktivt och självständigt liv för många människor. Vi vill samla stadens syninstruktörer i en central enhet för att kunna garantera denna viktiga service i hela staden.

Förbjud diskriminering av funktionshindrade

Personer med funktionshinder diskrimineras ofta på olika sätt. Så många som en fjärdedel har upplevt att de blivit diskriminerade i arbetslivet. Många kan vittna om att de blivit illa behandlade på restauranger och i butiker för att de har funktionsnedsättning. Det är helt oacceptabelt att funktionshindrade inte tillåts besöka vissa restauranger eller nekas arbeten som de är väl kvalificerade för bara för att de har en funktionsnedsättning.

Det är sorgligt att Sverige ännu inte lyckats stifta en heltäckande lag mot diskriminering av funktionshindrade. Staden skall uppvakta regeringen med en uppmaning att snarast skärpa diskrimineringsreglerna. Lagstiftningen bör ändras efter amerikansk förebild så att bristande tillgänglighet rättsligt ska kunna bedömas som diskriminering.

Funktionshindrade barn

Familjer med funktionshindrade barn behöver ett gott stöd från samhället. En individuell plan för olika stödinsatser skall göras upp med föräldrarna.

Elever med funktionsnedsättning ska så långt som det är möjligt få valfrihet i skolan. Skollokalerna ska anpassas efter barnens behov och hinder för framkomlighet måste avlägsnas. De ekonomiska hinder som idag finns för friskolor att ta sig an elever med funktionshinder måste så långt det är möjligt avlägsnas.

Elever med funktionshinder ska ha rätt till bra hjälpmedel i skolan. Det kan till exempel handla om inlästa läroböcker till synskadade eller dyslektiker eller om datorer för personer med olika slag av funktionshinder. Elever som behöver personlig assistans ska vara garanterade detta i förskola/skola, för att eleven ska känna trygghet och kunna ägna sin kraft åt skolarbetet.

Stöd till anhöriga

De anhöriga är en viktig del av handikappomsorgen. Många anhöriga kan och vill göra stora insatser och för många funktionshindrade är det en stor trygghet att få hjälp av någon som man känner och kanske har levt ett helt liv

tillsammans med. De anhöriga måste få ett starkt stöd genom bland annat tryggheten att veta att det finns andra insatser att tillgå.

Därför är fungerande hemtjänst och avlastningsplatser nödvändiga, liksom möjlighet till utbildning med mera. Utbildning för anhöriga, liksom andra former av stödverksamhet, bör fortsatt utvecklas i samverkan med de frivilligorganisationer som har kompetens och kunskap på området.

Utgörning av LSS-kostnader

Stadens kostnader för assistansersättning inom ramen för LSS fortsätter öka. Utöver stigande kostnader för staden innebär detta en allt större risk för att LSS urholkas som rättighetslag i takt med att rätten till assistent ställs mot andra utgifter för att klara budget.

För att en LSS skall återfå sin status som rättighetslag krävs dock att staten tar hela ansvaret för assistansersättningen, även under de första 20 timmar som i dag bekostas av kommunen. Stockholms stad bör verka för att assistansverksamheten i framtiden helt bekostas av staten.

Individ- och familjeomsorg

- Öka valfriheten inom socialtjänsten.
- Inför en vårdgaranti för missbrukare.
- Tidiga insatser mot våld och droger bland unga.

Socialtjänsten rymmer det yttersta skyddsnätet. Detta måste vara finmaskigt. Alla människor måste ha chansen till en nystart i livet, och erbjudas nya livschanser. Det är beslutsfattarnas uppgift i ett anständigt samhälle att garantera alla denna rättighet, men det är inte politikernas uppgift att peka ut åt enskilda människor hur de bör välja.

Socialtjänstens problem bottnar i dag inte främst i resursbrist – även om så ibland är fallet – utan i den idé om att lägga livet till rätta för ”hjälpösa klienter”, som alltför länge tillåtit dominera svensk socialpolitik. Nu är tid att bryta ny mark.

Den enskildes valfrihet skall stärkas genom att det finns en rik mångfald av aktörer som ägnar sig åt professionellt socialt arbete. Det handlar om allt från uppskattad personal i offentliga verksamheter till de socionomer som i årtionden hyrts in för att göra barnutredningar, socionomer som startar eget och bemanningsföretag som fungerar som ”jobbcoach” åt långtidsarbetslösa.

Därför är det mycket oroande att staden under den nuvarande majoriteten tar allt större steg bort från valfrihet och mångfald på socialtjänstens område. I takt med att allt fler privata entreprenörer successivt trängs bort från socialtjänsten minskar den enskildes möjligheter till en bra vård.

Arbete mot missbruk och utanförskap

Missbrukssituationen i Stockholm är allvarlig. Antalet tungt missbrukande vuxna växer stadigt, liksom nyrekryteringen till missbruk. Samtidigt har en stor del av den missbruksvård som bedrivs i dag en mycket begränsad effekt. Inom missbrukarvården skall metodfrågorna ses över. Framgångsrika

behandlingsmetoder och vårdinrättningar bör följas upp och kunskapen om dessa spridas.

Motivation och förebyggande arbete är viktiga inslag i kampen mot missbruk. Viktigast är emellertid det förebyggande arbetet och att så tidigt som möjligt upptäcka de unga missbrukarna, för att snabbt kunna sätta in motåtgärder. Här har det lokala, uppsökande arbetet en mycket viktig roll att fylla.

Flera stadsdelar har kritiserats av Stockholms stads revision för betydande brister i dokumentation och bemötande av missbrukare. Det är mycket angeläget att dessa brister åtgärdas. Missbrukare som är motiverade att bryta sitt missbruk måste snabbt ges rätt insatser. En särskild vårdgaranti för missbrukarvård bör införas, som innebär att missbrukare garanteras vård inom en viss tid.

Tak över huvudetgarantin ska fortsätta gälla för stadens hemlösa. Samtidigt är det viktigt att utbyggnaden av boende med olika nivåer och typer av stöd fortsätter. Bostäder för psykiskt sjuka och en fungerande missbruksvård är en förutsättning för att många av de hemlösa skall ha en chans till att komma ur sin svåra situation.

Barn och unga i riskzon

Att snabbt fånga upp unga människor i riskzonen för sociala problem är en av det verkligt stora och svåra utmaningarna för socialpolitiken. För lyckas måste det finnas fungerande nätverk kring våra barn och unga i form av ett starkt civilt samhälle, en trygg och kunskapsinriktad skolmiljö, att unga i farozonen upptäcks tidigt samt att åtgärder sätts in utan dröjsmål när så krävs. Det kräver också ett gott samarbete mellan alla olika delar av samhället som möter ungdomarna. Föräldrar, skola, fritidsverksamheter, polis och fältassistenter har alla en viktig roll att fylla.

Debutåldern för när unga dricker alkohol är drygt 13 år. För de flesta är det den första drogen, men långt ifrån den enda som används av barn och ungdomar. Det finns fall där tolvåringar avslöjats med att använda narkotika. Missbruksproblemen bland unga i Stockholm är på många sätt mycket allvarliga. I områden där stadens drogvaneundersökningar tyder på ett särskilt högt missbruk bör det göras specialsatsningar.

Ett intensivt lokalt arbete behövs för att begränsa ungas tillgänglighet till alkohol. Staden skall kontinuerligt granska krogar med utskänkningstillstånd för att förhindra att minderåriga serveras alkohol. Krogar som serverar ungdomar under 18 år och affärer som säljer folköl till minderåriga skall drabbas av kännbara och snabba sanktioner. Stadsdelarnas uppsökande verksamhet bör i större utsträckning samordnas med polisen.

Klotter är ett allvarligt problem, inte minst ur ett socialt perspektiv. Klottret förfular stadsmiljön, gör bostadsområden nergångna och kollektivtrafiken ogästvänlig. Det skapar en känsla av otrygghet och förslumning. Forskning visar dessutom att mer än hälften av de som grips för klotterbrott kommer att gå vidare till grövre kriminalitet. Kampen mot klottret är central i arbetet med att förhindra att barn och ungdomar dras in i grövre brottslighet.

Det finns ett tydligt samband mellan graffiti och illegalt klotter. Vi motsätter oss förslaget eftersom erfarenheterna från tidigare försök är alltför dåliga. Stockholms stad behöver inte göra nya försök för att än en gång övertygas om att kommunala klotterväggar leder till ökat klotter på fler håll.

Samarbetet mellan polis och socialtjänst måste förbättras för att samhället ska kunna agera snabbt gentemot unga lagöverträdare. Vi vill införa en tidsgaranti för ungdomar som grips av polis. Tidsgarantin innebär att den som grips kallas till samtal med socialtjänsten tillsammans med föräldrar inom ett dygn, eller på sin höjd två.

Insatser för psykiskt funktionshindrade

Den psykiatriska vården och omsorgen måste förändras, på alla nivåer. Stockholms stad har ett stort ansvar för detta. Socialpsykiatrin måste reformeras för att ge människor den vård och det stöd de behöver. Detta ska bland annat ske genom en ökad samverkan med landstinget, ett ökat tvångsinslag för dem som behöver det – även i öppenvård – och för att resurserna till boende och annan infrastruktur i socialpsykiatrin blir tillräckliga. En översyn av vården och omsorgen av psykiskt funktionshindrade missbrukare bör snarast genomföras i samverkan med landstinget.

Granskningar av socialpsykiatrin i Stockholm, som gjorts av bland annat länsstyrelsen, visar på betydande brister i stadsdelarnas verksamhet. Det är mycket angeläget att kritiken tas på stort allvar och att bristerna åtgärdas. De nedskärningar i exempelvis boendestöd och dagliga verksamheter som beslutats av majoriteten de senaste åren är ytterst allvarliga.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för människor med psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur personer nekas deltagande i dagverksamheter och i andra stadsdelar än den de är bosatta i. Att människor på detta sätt förvägras stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt. Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm.

Psykiska funktionshinder förändrar livet inte bara för den som personligen drabbats av dessa, utan också personens närmaste. Många anhöriga vittnar i dag om en psykiatri som inte klarar av att fånga upp eller skapa en ordnad tillvaro för en familjemedlem med psykiska problem. I stadens arbete för en förbättrad omsorg om människor med psykiska funktionshinder måste en fungerande kontakt med enskilda anhöriga, liksom anhörig- och patientorganisationer, vara en viktig beståndsdel.

Fysisk verksamhet

Stadsdelsnämnderna har bl.a. ansvar för skötsel och underhåll av parkmark, naturområden och torg samt för barmarks- och vinterväghållning för gator och torg, som staden förvaltar exklusive trafikleder.

Städmästartjänster är ett mycket bra initiativ som bör fortsätta att utvecklas. Ambitionen är att Stockholm skall vara en ren och vacker stad. Såväl

Stockholmarna som besökande måste känna sig nöjda och trygga med det arbete som utförs inom snöröjning, halkbekämpning och städning. Satsningen på städmästare bör därför fortsätta.

I flera områden av Stockholm finns det stora brister i snöröjningsberedskapen. Snöröjningen och renhållningen i innerstan skall centraliseras.

Det offentliga rummet

Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att förbättra miljön. Det är tyvärr inte ovanligt med överfulla papperskorgar och skräpiga gatumiljöer. Sopor och matrester bidrar inte bara med en allmän förfylning av staden, utan utgör även ett sanitärt problem. Nedskräpningen av huvudstaden måste upphöra. Folkpartiet anslår därför mer resurser till städning. Stadsdelsnämnderna bör även aktivt samverka med fastighetsägare och näringsliv för att få till stånd extern finansiering av parker och yttre miljöer.

Folkpartiet säger nej till kostsamma centrala satsningar på agenda 21-samordnare. De stadsdelsnämnder som vill satsa pengar på detta område får finansiera det ur den ordinarie driftsbudgeten.

Belysningen måste bli bättre på många ställen i staden. Det gäller framför allt i parker, motionsspår, gångvägar, gångtunnlar samt vid tunnelbanestationer. En väl fungerande belysning är särskilt viktigt ur ett kvinnofridsperspektiv. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med gatu- och fastighetsnämnden verka för bättre belysning.

Klotter

Klotter och annan skadegörelse är ett allvarligt samhällsproblem. Det förslummar våra bostadsområden och vår kollektivtrafik. Klottret skall saneras omedelbart. Möjligheten att sanera allt klotter i Stockholm stad inom 24 timmar skall prövas i delar av staden. Stockholm stad skall även införa ett telefonnummer dit man kan ringa och anmäla förekomst av klotter, stadens skall sedan se till att sanering utförs. Arbetet med att förebygga klottret måste intensifieras, bland annat inom socialtjänsten. Kommunala graffitiskolor och -väggar har visat sig vara goda inspirationskällor för ökad skadegörelse och skall därför inte arrangeras.

Ekonomiskt bistånd – jobb istället för bidrag

Den styrande majoriteten har nu officiellt givit upp målet att halvera antalet stockholmare som är i behov av försörjningsstöd från 1999 till 2004. Det nya målet om en halvering till år 2006 tillsammans med en massiv ökning av anslagen till stadsdelarna för försörjningsstöd, visar på en total uppgivenhet inför utmaningen att få människor att gå från bidrag till jobb.

En minskning av antalet personer som är beroende av försörjningsstöd innebär att fler får möjlighet att styra över sin ekonomi och sin vardag. En fortsatt minskning av bidragsberoendet är dessutom av närmast avgörande betydelse för stadens ekonomi.

Uppgivna hänvisningar till rådande lågkonjunktur bidrar inte till att skapa nya arbetstillfällen. För att lyckas nå målet om en halvering av antalet

bidragstagare krävs en ny politik, där tilltron till den enskilda människans förmåga att komma ut på arbetsmarknaden sätts i centrum. Det krävs en aktiv politik med tydliga incitament för förändring.

Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst som inte framförallt är jobbinriktad, bidrar till att förvärpa utanförskapet. I stället ska en särskild Stockholmsmodell – Stockholm Jobbar – införas för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Stockholm Jobbar innebär att den arbetssökande skrivs in vid ett center som fokuserar på jobbsökande och aktiviteter som kan leda till arbete. Redan i dag finns flera exempel på arbetssätt med en likartad inriktning i stadsdelarnas arbete, bland annat vid Skärholmens jobbcentrum.

En jobbgaranti ska införas i hela Stockholm som innebär att en person som blir arbetslös och söker socialbidrag, ska börja arbeta igen inom fem dagar. Om personen inte hittar ett eget arbete eller inte kan matchas ihop med ett ledigt jobb, ska hon eller han tilldelas arbetsuppgifter i staden, exempelvis inom parkskötsel.

För de människor som står längre från arbetsmarknaden på grund av språksvårigheter, medicinska eller andra skäl behövs en aktivare socialtjänst. En jämförelse mellan stadsdelarna visar tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor att gå från bidrag till jobb. För att öka arbetet med att hjälpa personer som i dag har betydande hinder för att komma ut på arbetsmarknaden, vill vi föra över medel från försörjningsstöd till arbetsmarknadsåtgärder.

I de fall där det finns starka medicinska skäl till bidragsberoendet bör man göra en utredning för att se om personen borde ha en annan stödform, som sjukbidrag eller sjukpension.

Unga arbetslösa

Arbetslösheten bland unga stockholmare är i dag högre än på mycket länge. Därför krävs särskilda insatser för att stötta ungdomar som hamnat utanför arbetsmarknaden, eller är på väg att göra det. För att lösa de grundläggande problemen med ungas utanförskap krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitik.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Särskilda yrkesinriktade program bör skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning inrättas, där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för stadsdelsnämnderna godkänns.

2. Ett system med förskolepeng, dvs en öronmärkt andel av schablonen som går direkt till den enskilda förskolan, skall införas.
3. Kommunstyrelsen bör uppvakta regeringen om att införa ett barnkonto i enlighet med de borgerliga partiernas förslag i riksdagen. Detta för att ytterligare öka det ekonomiska stödet till barnfamiljer som önskar få mer tid med barnen.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att hemställa hos regeringen att statsbidraget för maxtaxan får användas till kvalitetssatsningar inom förskolan.
5. Alla pengar i skolschablonen som inte är lokalschablon, administration eller rektors lön skall öronmärkas och gå direkt till skolan.
6. Staden skall tillse att alla föräldrar med barn i grundskolan skall få ta del av skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling om inte föräldrarna tackar nej.
7. Att stockholmsprovet i svenska skall återinföras.
8. Att fullmäktiges beslut om en ny skolplan skall rivas upp, i stället skall skolplanen från 2000 fortsätta att gälla.
9. Att fullmäktiges beslut om ett nytt resursfördelningssystemet för för- och grundskola skall rivas upp, i stället skall det tidigare resursfördelningssystemet tills vidare fortsätta att gälla.
10. Kommunfullmäktige uttalar att kommunala graffitiskolor och -väggar har visat sig vara goda inspirationskällor för ökad skadegörelse och skall därför inte arrangeras.
11. Staden skall garantera äldre och funktionshindrade rätt att välja boende.
12. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda och snarast möjligt föreslå en definition på vad seniorbostad innebär, avseende exempelvis service och gemenskapslokaler. All omvandling av servicehus till seniorbostäder stoppas tills dess att en definition är fastställd.
13. Staden skall införa en jobbgaranti i hela Stockholm, där alla som i dag är socialbidragsberoende ges en snabb och individuell bedömning, och i de fall det är arbetsbrist som är orsaken till bidragsberoendet, garanteras arbete inom 5 dagar.
14. Invånarna i Stockholms stad skall erbjudas att välja utförare inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, skolan och förskolan.
15. Stadens samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att kartlägga brister i tillgängligheten för funktionshindrade samt att utveckla planer för att åtgärda problemen.
16. Stockholms stad ska tillsammans med Stockholms läns landsting inrätta gemensamma nämnder för övergripande planering och hantering av resurser i den psykiatriska vården och socialpsykiatri.
17. Stockholms stad ska införa en övergripande trygghetsgaranti i samverkan med landstinget som garanterar äldre en god äldreomsorg efter avslutad sjukhusvård.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGANDE

Samla flyktingmottagandet

För att effektivisera flyktingmottagandet bör endast en nämnd vara ansvarig för ekonomi och samordning av de introduktionsinsatser som ska ske kring nyanlända flyktingar och invandrare. Hela ansvaret för grundläggande information och bedömning, kartläggningen samt utarbetandet och tillhandhållandet av introduktionsprogram (introduktionen är individuellt utformad och innehåller information, samhällsorientering, svenskundervisning och individuella stödinsatser) bör ligga hos en ansvarig central myndighet. Genom att resurser och kompetens samlas kan kostnaderna hållas lägre, samtidig ökar förutsättningarna för bedömaröverensstämmelse och likvärdighet.

Inslussningsgrupperna för flyktingelever inrättades efter att Skolverket hade riktat kritik mot stadens hantering av flyktingbarnens skolgång. Stadsdelsnämnderna klarade inte av att förse flyktingbarnen med undervisning, vilket i många fall resulterade i månadslång väntetid på skolstart. Alla elever skall oavsett bakgrund och efter sina egna förutsättningar ha lika tillgång till utbildning. Elever med behov av särskilt stöd måste få den hjälp och det stöd de behöver. Flyktingbarn är ofta i psykiskt och kunskapsmässigt dåligt skick när de kommer till Sverige vilket gör att de behöver mer tid och stöd än andra elever. Mot bakgrund av detta är återgången till det tidigare systemet mycket olyckligt. I stället bör all hantering av flyktingbarnens skolgång centraliseras till en för staden gemensam nivå. Då kan alla barn erbjuds bra undervisning.

Jobb i stället för bidrag

Det krävs kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad - bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

Skolan kan bryta utanförskapet

För att bryta utanförskapet spelar skolan en mycket viktig roll. Skolan ska utmana dem som inte får utmaningar hemma. Skolan ska ha höga förväntningar på dem som inte har några förväntningar på sig själva. Det är framför allt de barn som kommer från hemmiljöer utan studietradition som är betjänta av en skola med kunskapskrav. Arbetarklassens egna barn är de stora förlorarna på den kravlösa skolpolitiken. En del elever behöver hjälp och stöd för att nå utmaningarna. Men man hjälper ingen genom kravlöshet. Det faktum att man har höga förväntningar - på närvaro, på respekt för andra och på kunskaper, är ett uttryck för engagemang för eleverna.

Det måste inte vara så att skolor i utsatta områden är mindre attraktiva än andra. Grund- och gymnasieskolor i utsatta bostadsområden bör profileras och genomgå en särskild kvalitetssatsning. Det läsutvecklingsprogram som med stor framgång införts på många skolor i förorter ska permanentas och delges alla grundskolor. Skrivutvecklingsprogram ska introduceras på invandrartäta skolor.

Förbättra rättsäkerhet

För att trygga rättsäkerheten i invandrartäta områden måste polisen få mer resurser. Rekryteringen av poliser måste också breddas, så att ungdomar med olika social och etnisk bakgrund söker sig till yrket. Även frivilligprojekt, t ex nattvandrande föräldrar och verksamhet för ungdomar i föreningsregi, ökar tryggheten och säkerheten.

En generös flyktingpolitik

Flyktingpolitiken ska vara generös och baseras på medmänsklighet. Barnkonventionens och humanitetens krav ska respekteras. I en tid när allt fler kommuner säger nej till att ta emot invandrare skall Stockholm stad ta sitt ansvar.

STOCKHOLM STADSHUS AB

Sälj följande bolag:

- AB Stokab
- stadens innehav i Mässfastigheter i Stockholm AB
- AB Stockholm Globe Arena
- Stockholm Globe Arena Fastigheter AB
- Centrum Kompaniet i Stockholm AB
- Stockholmshem

Rensa i bolagsdjungeln

Stockholms kommunala bolagssektor har expanderat under de senaste decennierna. Det innebär att en betydande del av stadens verksamhet sker i bolagsform och att bolagen förvaltar en betydande del av stadens samlade förmögenhet.

Antalet bolag i stadens ägo är ett uttryck för en syn att kommunala bolag är någonting bra och att verksamheter sköts bättre i bolagsform än i förvaltningsform. Det ger också uttryck för att en verksamhet som redan finns på en väl fungerande marknad blir bättre om den drivs via ett kommunalt bolag.

Folkpartiet menar att det finns flera starka skäl till varför kommuner inte ska ägna sig åt att äga kommunala bolag.

Ett grundläggande krav som ställs i kommunallagen är att staden enbart ska ägna sig åt verksamheter som inte strider mot den kommunala kompetensen. Trots detta ägnar många kommunala företag sig åt verksamhet som konkurrerar med privata företag inom kommunen. Det leder till att utrymmet för privata företag, i synnerhet småföretag, beskärs.

När staden ägnar sig åt näringsverksamhet innebär det också att stockholmarna tvingas ta affärsmässiga risker. Men vi menar att kommuner ska inte bedriva spekulativ verksamhet med skattebetalarnas pengar. Aktiebolag finns i svensk lagstiftning som ett instrument för att hantera riskkapital på en kommersiell marknad. Kommuner har andra arbetsuppgifter. Det är principiellt förkastligt att skattepengar äventyras i kommersiella projekt. Eventuella förluster i den kommunala företagsamheten medför också ökade utgifter för stockholmarna.

Den kommunala bolagsformen för offentlig skattefinansierad verksamhet innebär dessutom att de demokratiska kraven på insyn och möjlighet till rättslig prövning åsidosätts. Kommunal verksamhet genom kommunala företag innebär därmed ett åsidosättande av demokratiska rättigheter. Insynen i verksamheten begränsas kraftigt och den demokratiska rätten att överklaga beslut upphävs.

Försäljningen av Birka energi under förra mandatperioden var ett mycket viktigt beslut för att minska den kommunala affärsverksamheten. Även försäljningen av MFO var principiellt viktigt eftersom staden inte ska driva verksamheter i konkurrens med det privata näringslivet. Men mycket återstår.

Det finns såldes starka skäl för att rensa ut i Stockholm stads bolagsdjungel. Staden bör omedelbart verka för en försäljning av AB Stokab, stadens innehav i Mässfastigheter i Stockholm AB, AB Stockholm Globe Arena, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Centrum Kompaniet i Stockholm AB, Parkab övervakning AB samt Stockholmskem.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Koncernen Stockholm Stadshus AB godkänns.
2. Fullmäktige beslutar att sälja AB Stokab, stadens innehav i Mässfastigheter i Stockholm AB, AB Stockholm Globe Arena, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Centrum Kompaniet i Stockholm AB, Parkab övervakning AB samt Stockholmskem.

NÄRINGSLIVSBOLAGET

- Goda villkor för näringslivet
- Rädda Bromma Flygplats

Ett av näringslivsbolagets viktigaste uppgifter är att vara remissinstans i Stockholms stad för att bevaka att näringslivets perspektiv alltid finns med i kommunala beslut. Ett ärende som har påverkan på näringslivet skall inte fattas utan att en konsekvensanalys för företagare har genomförts.

Stockholm måste bli en attraktiv plats för näringslivet. Vår huvudstad skall bli ett självklart alternativ för företag att etablera sina huvudkontor i. Redan nu finns många konkurrensfördelar inom områden som telekommunikationer, datormognad och språkkunskaper. Men mycket kan förbättras. Många av de beslut som skulle ha positiv inverkan för näringslivet kan inte fattas av staden. Frågor som rör beskattning, arbetsgivaravgifter, sjukförsäkringsbestämmelser, karrensdagar etc. är beslut som fattas av regering och riksdag.

Men folkpartiet vill dock verka för att de beslut som kan fattas på kommunal nivå för att förbättra företagsklimatet skall fattas. Exempelvis vill vi avveckla de kommunala företagen. Idag konkurrerar många av dessa med näringslivet. Den främsta orsaken till att införa pengmodellen är att medborgaren får ökade valfrihet, men det medför också att nya marknader skapas för entreprenörer.

Ett hinder för näringslivets utveckling är trafiksituationen. Därför måste en kringfartsled runt Stockholm byggas. Istället för detta kommer nu biltullar att införas, något som knappast inte främjar näringsklimatet i staden. Dessa avgifter kommer, bland många andra negativa effekter, leda till att företag söker sig från Stockholm.

Ett bra företagsklimat förutsätter även goda kommunikationer. Därför är det angeläget att ha en citynära flygplats. Bromma flygplats skall således även finnas kvar efter år 2011.

Precis som för många andra är bostadsbristen i Stockholm också ett hinder för näringslivets utveckling. Många företag har problem att rekrytera eftersom de tilltänkta anställda inte kan finna någonstans att bo. Att öka bostadsbyggandet är därför en viktig åtgärd också ur ett företagsperspektiv.

Marknadsföring av Stockholm som en besöksort är i huvudsak en uppgift för turistnäringen, inte en fråga för Stockholms stads skattebetalare. Näringslivsbolaget bör tillsammans med Stockholm Visitors Board verka för en större medfinansiering av näringslivet vad gäller marknadsföringen av Stockholm.

Nollbyråkratiutredning

Politiken kan inte skapa nya jobb. Men det är stor skillnad på en politik som skapar förutsättningar för nya jobb och en politik som bara leder till stagnation och arbetslöshet. Stockholm behöver idag alla nya jobb vi kan få. Ett sätt att underlätta detta är att underlätta för fler att starta eget. Nya företag skapar tillväxt och jobb. För att hjälpa dagens företag vill folkpartiet avskaffa många av de onödiga regler och den byråkrati som ligger som en black om foten för företagare. Vi föreslår därför en Nollbyråkratiutredning där staden tillsammans med företagare ser över hur regelverk kan förbättras i företagervänlig riktning.

Stockholmsbutiken

Det måste dessutom bli lättare att starta företag. Folkpartiet föreslår att stadens näringslivsverksamhet i huvudsak inriktas på att guida blivande företagare genom kommunens regelverk. Målet är att den som vill starta företag enbart skall behöva ha kontakt med en person i staden, som sedan kan medverka till de tillstånd som behövs.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Näringslivsbolaget godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSBYGGNADS OCH MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

- Bygg mer och bygg på höjden
- Förenkla planprocessen
- Korta handläggningstiderna
- Höj parkeringstalen

Att Stockholm är en av världens vackraste huvudstäder, kanske rent av den vackraste, är en devis som upprepats så ofta att vi tar den för självklar. Men stadens skönhet är resultatet av generationers ansträngningar, med ett fantastiskt landskap som grund. Nämnden måste förvalta och utveckla detta arv, samtidigt som den tillåter och bejakar ett kraftigt ökat bostadsbyggande.

För att öka Stockholms attraktionskraft ytterligare måste vi på ett bättre sätt tillgodose de olika behov som föreligger i en dynamisk och växande storstad. Under de närmaste trettio åren förväntas Stockholm stad växa med 150.000 invånare och Stockholmsregionen med 600.000 invånare. Bostadsbristen är ett hinder för tillväxt och utan ett massivt byggande riskerar stadens utvecklingspotential och attraktionskraft att gå förlorad. Bristen på bostäder drabbar också alla de människor som tvingas tacka nej till arbete eller utbildning i staden och leder till otrygghet för tiotusentals invånare som måste hyra lägenheter i andra och i vissa fall tredje hand.

Den svenska bostadspolitikens problem har sitt ursprung i en planekonomisk bostadspolitik som präglats av buller- och miljönormer anpassade efter småstäder, subventioner, centralplanering och förmynderi.

Vi föreslår Stadsbyggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden slå samman till en ny nämnd, Stadsbyggnads- och miljönämnden. Det innebär att staden renodlar och samlar sitt myndighetsansvar för dessa frågor i en nämnd. Sammanslagningen innebär kortare handläggningstider, förenklade kontaktmöjligheter för invånare och lägre kostnader. Miljöaspekter kan komma in tidigare i planeringsskedet.

Öka bostadsbyggandet

Trots vissa tecken på en begynnande högkonjunktur i Stockholmsområdet är bristen på bostäder stor. Inte sedan miljonprogrammets dagar har bostadsbristen varit så stor som den är idag. I Stockholm står över 90.000 personer i bostadskö och det finns inga tecken på minskat tryck. Den rödgröna majoriteten har utlovat 20.000 nya bostäder under nuvarande mandatperiod. Vi anser att det är en bra målsättning, men det räcker inte med att lova saker och tro att bostäder ska ramla ner från himlen. För att få fart på bostadsbyggandet måste bostadspolitikerna förändras radikalt – både på kommunal och nationell nivå.

Ett stort problem är att de lägenheter som trots allt byggs ofta är dyra och därmed inte kan efterfrågas av majoriteten av de bostadssökande. De höga priserna beror till stor del på höga skatter och bristande konkurrens inom bostadssektorn. För att få till stånd billigare bostäder krävs det minskade skatter på byggande, hög exploateringsgrad, krafttag mot kartellbildningar inom byggbranschen och att de berörda förvaltningarna i staden uppmuntrar utländska byggföretag och byggarbetare att delta i byggprocessen.

Kontoret måste särskilt arbeta med att minska tiden för utredningar och ligga långt framme i planeringen. Det är därför viktigt att planarbete prioriteras på det nya stadsbyggnads- och miljökontoret.

Planprocessen måste effektiviseras så att intresserade byggföretag snabbt kan komma igång att producera bostäder. Genom en förenkling av plan- och bygglagens praktiska tillämpning så kan en ytterligare ökning av bostadsplaneringen komma till stånd. Planprocessen ska förenklas, gärna i samarbete med byggföretag och entreprenörer. Idag kan ett beslut om nybyggnation överklagas upp till fyra gånger. Detta borde minska till två överklagandemöjligheter. Nämndens och kontorets ambition ska vara att ge Stockholm bättre möjlighet att växa.

Det är viktigt med en hög exploateringsgrad för att nya och gamla områden ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Detta innebär bebyggelse på befintliga hus samt inredning av vindar i redan exploaterade områden och hög, tät bebyggelse i nya områden. En hög exploateringsgrad pressar dessutom priserna och gör att fler kan efterfråga nya bostäder.

Det ökade bostadsbyggandet kan dels ske förtätning av befintliga områden, dels genom att nya stadsdelar byggs. Lämpliga utbyggnadsområden är bl a Nordvästra Kungsholmen, Norra station, Värtan-Frihamnen, Gullmarsplan, Älvsjö Centrum och Beckomberga. Värta-området kan bli ett nytt spännande tillskott till Stockholms utveckling. Här kan byggas höga hus i kvartersstruktur och ge Stockholm ett betydande tillskott av bostäder, service och arbetsplatser.

Stockholm är en vacker stad med en unik karaktär. Det är attraktivt att bo i dess kärna. Folkpartiet vill öka andelen bostäder innanför tullarna. Ett sätt är att förtäta bebyggelsen, ett annat är att bygga också mycket höga hus i innerstan. Höga hus bör placeras på ett sådant sätt att man undviker problem som vindar eller skugga. Höga hus kan bland annat byggas i city samt i ett nytt område i Värtan.

Hot mot Stockholms utveckling

Den socialdemokratiska regeringens politik påverkar förutsättningarna för bostadsbyggandet i staden negativt och därmed möjligheten till ekonomisk tillväxt. Fastighetsskatten och förmögenhetsskatten slår hårt mot stockholmarnas ekonomi och gör det dyrare att bygga nya bostäder. De så orättvisa ”pomperipossa” – reglerna i det kommunala utjämningsystemet gör att Stockholm förlorar på att det byggs nya bostäder. En uppsjö av detaljerade lagar som reglerar och ställer orimliga krav på bostadsbyggandet försvårar etableringen av nya bostadsområden. Denna stockholmsfientlighet kan inte få fortsätta. Regeringen måste ta sitt ansvar.

Attraktiv ytterstad

Ytterstaden måste få del av stadens växande ambitioner att skapa attraktiva stadsmiljöer – ambitioner som kanske mest syns i innerstaden. Klok planering kan tillföra förorterna kvaliteter och bidra till att bryta innerstadsfixeringen. I Liljeholmen byggs en ny stadsdel, med det mesta av stadskärnans utbud, men med ny spännande arkitektur etc. Men även i våra klassiska s k ABC-städer, Vällingby och Farsta, finns stora möjligheter att bygga stad i klassisk mening, med en blandning av kommers och kultur och med många nya attraktiva bostäder. Tillsammans med Kista och Skärholmen-Kungens kurva kan de bli nya kärnor utanför den gamla kärnan. Miljöer av annat slag än innanför tullarna och kanske just därför så spännande.

När nya stadsdelar planeras i förorterna är det viktigt att redan i ett tidigt skede fokusera på trygghet och säkerhet. Misstag från miljonprogramens områdena får inte upprepas. Gångstråk, parkeringar och parker måste vara väl upplysta. Långa passager under mark bör undvikas, liksom höga murar och mörka ytor.

Stadens satsning på kluster bör fortsätta. Kista är kanske det mest lyckande exemplet där en mängd IT-företag finns på samma ställe, vilket gynnar utvecklingen för alla. På Norra Station planeras ett bio-medicinskt centrum och i Värtan finns ett kluster för media och underhållning.

Staden bör verka för att Liljeholmen blir ett centrum för kultur, design, mode och musik. I området finns redan Stockholms Modecenter och kulturinstitutionerna Färgfabriken och Skulpturens Hus. Svensk design, musik och mode har alla haft stora internationella framgångar och skulle kunna stödjas genom en klusterbildning.

Värna och förnya Stockholm

Stadens vattenytor måste värnas, och där så är möjligt, återställas. Längs Stadsgården kan ett unikt stråk skapas, med en av stadens vackraste utsikter. I och intill det gamla tullhuset bör det bli plats för hotell och restauranger, gärna kombinerat med konst och kultur som kan ge nytt liv åt dagens trista och bitvis otrygga kaj. På Söders södra sida måste planeringen för en bro över Hammarbykanalen genast återupptas för att knyta samman sjöstaden och innerstaden och ge söderborna kontakt med Nackareservatet.

Vid sidan av de öppna vattnen hör den karaktäristiska silhuetten till Stockholm särdrag. Det måste dock vara möjligt att bygga högt även i vår tid. En förutsättning är att nya höga hus utformas och placeras med samma eftertanke som flertalet andra höga byggnader i staden, som ofta utgör fondmotiv eller markeringar av centumpunkter, brofästen, tullar etc. I arkitekturen bör det moderna bejakas för att låta Stockholms modernitet återspegla sig i dess byggnadskonst – så som i regel alltid skett genom historien.

Anpassning av bostäder

Bostadsanpassningsbidrag ges till funktionshindrade för att de ska kunna anpassa sin bostad med hänsyn till sina funktionshinder. Bostadsanpassningen fyller både en social och samhällsekonomisk viktig uppgift genom att den möjliggör för de behövande att bo kvar i sin ordinarie bostad. Det minskar även behovet av biståndsinsatser från stadsdelsnämnderna.

Bostadsanpassning ska ske inom tre månader. För att kunna uppnå detta måste den existerande kön arbetas bort. Nämnden ansvarar för genomförandet, men har ännu ej lyckats uppfylla kravet på bostadsanpassning inom tre månader.

Fler parkeringar vid nybyggnation av bostäder

Parkeringsbristen är ett stort problem i Stockholm. Trots majoritetens ansträngningar att försvåra för bilägarna i form av avgiftshöjningar och för få parkeringar, minskar inte antalet bilar. Tvärtom, bilinnehavet har ökat markant de senaste åren.

Vid nybyggnationer av bostäder ställer plan- och bygglagen krav på lämpligt utrymme för parkering. Hur stort utrymme som behövs avgörs mot bakgrund av de parkeringstal som staden antagit. Avsikten är att parkeringstalen ska överensstämma med det genomsnittliga behovet av parkeringsplatser. Tyvärr är stadens parkeringstal alldeles för snålt satta. Detta medför att för varje nytt hus som byggs blir parkeringsbristen större. Om de 4500 utlovade bostäderna i innerstaden blir verklighet kommer därmed underskottet av parkeringar öka med 1200 platser.

För att förhindra ett fullständigt kaos på våra gator vill vi därför höja parkeringstalen, både för inner- och ytterstaden, så att de överensstämmer med det faktiska bilinnehavet.

Ett långsiktigt hållbart Stockholm

Miljö- och hälsoskyddsdelens av Stadsbyggnads- och miljönämnden har som huvuduppgift att fullgöra myndighetsutövning. I detta arbete utgör miljöbalken, miljöprogram och stadens strategi för kvalitet och miljöledning viktiga utgångspunkter. Punktlighetsmål för myndighetsarbetet ska utvecklas. Möjliga effektiviseringar och samordningar till följd av miljöbalken ska beaktas och tas tillvara i utvecklingsarbetet, t ex ska nämnden utveckla egenkontrollprogram inom olika områden.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut påverkar på många sätt förutsättningarna för tillväxt och företagande i Stockholm. Tyvärr ofta negativt. Genom att hårddra och övertolka miljökrav, normer och myndighetsbeslut hämmas bostadsbyggandet som är så nödvändigt för stadens möjligheter att växa. Stockholmsarna förtjänar en politik som både kombinerar tillväxt och en god miljö.

I övrigt bör arbetet inriktas på att se till att gällande lagstiftning och regelverk följs. Folkpartiet anser inte att större krav ska ställas på stockholmarna än på invånarna i övriga landet.

Livsmedelskontroll är en viktig del i miljöförvaltningens arbete och ska därför prioriteras. Folkpartiet ser gärna fler kontroller av livsmedelshanteringen bland stadens restauranger. Ökade resurser bör därför tilldelas de avdelningar på miljöförvaltningen som utför kontrollerna. Protokollen från livsmedelskontrollerna är av stort intresse för Stockholms invånare och bör därför publiceras på miljö- och konsumentförvaltningens hemsidor. De restauranger som inte sköter sig, har idag en oerättigad konkurrensfördel eftersom en korrekt livsmedelshantering är mer kostsam än att strunta i hygien. Ytterligare information till gästerna är en fråga för branschen att vidareutveckla, inte för Stockholms stad.

Markföreningar

I staden finns stora mark- och segmentområden, som är förorenade. Ett omfattande inventeringsarbete har bedrivits under flera år för att kartlägga och generera kunskap om stadens markföreningar och för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden. Här behövs omfattande statligt stöd till staden för saneringsåtgärder.

Miljö i staden

En av stadens viktigaste uppgifter är att kunna tillgodose alla de olika behov som föreligger i en dynamisk och växande storstad. Det ställer krav på en god miljö i kombination med goda ekonomiska och sociala möjligheter samt kräver goda kommunikationer av olika slag; kollektiva färdmedel, vägar för bil och busstrafik, samt flyg-, båt- och järnvägsförbindelser av hög kvalitet. Att tillgodose dessa behov i ett sammanhang är en nödvändighet för stadens och regionens utveckling. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att åtgärder som förbättrar situationen. Stadens parker och naturområden är stadens lungor. De måste hållas i gott skick och fredas från bebyggelse.

De organisationsförändringar inom stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen som krävs för att slå ihop organisationerna måste tas ur befintlig ram, det samma gäller de förändringar som krävs för ett ökat bostadsbyggande.

Det finns ingen anledning att driva ett kommunalt Utrednings- och statistikkontor. Statistiktjänster lämpar sig väl för upphandling och staden upphandlar redan idag statistiktjänster. Därför bör Utrednings- och statistikkontoret säljas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stadsbyggnads och Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar att slå ihop Stadsbyggnadsnämnden och Miljö- och Hälsoskyddsnämnden.
3. Kommunfullmäktige beslutar att höja de sk parkeringstalen så att de överensstämmer med det faktiska bilinnehavet.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

IDROTTSNÄMNDEN

- Satsa på traditionella tjejjidrotter
- Öka tillgängligheten i stadens idrottsanläggningar

Idrotten är en av våra största folkrörelser. Nästan 300 000 stockholmare är medlem i en eller flera idrottsföreningar. Idrottsnämnden ska fortsätta att motverka allt för tidig elitisering genom att satsa på breddidrott, samt barn- och ungdomsidrott. En speciell satsning ska göras på traditionella tjejjidrotter. Investeringar och stöd till idrotten ska fördelas lika mellan tjejer och killar.

Larmrapporter visar att den fysiska aktiviteten bland barn och ungdomar går ner och att problemen med vikt och hälsa ökar. Det är därför viktigt att staden satsar på idrotten både i form av nya idrottsanläggningar och friskvård. För att fler bättre utnyttja stadens befintliga lokaler skall skolornas gymnastiksalar vara tillgängliga för föreningslivet.

Tillgängligheten måste öka i stadens idrottsanläggningar för att ge främst funktionshindrade barn och ungdomar möjlighet att utöva idrott.
Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

Idrottsnämnden bör även se över driftskostnaderna för stadens badanläggningar.

Vid planering av nya bostadsområden är det viktigt att se till att avsätta mark för idrottsytor. Idrottshallar som bullerskydd som i exempelvis Hammarby Sjöstad bör utnyttjas mer vid planeringen av nya bostadsområden och i förtätning av befintliga bostadsområden. Även att bygga hallar på annars inte bostadsbyggbar mark bör också utredas ex under broar, på vatten, i skyddsrum etc etc

Konståkningen i Stockholm är en traditionell tjejsport som måste få förbättrade villkor. Konståkningen har vittnat om hur de utsatts för tillmälen och trakasserier från bl a ishockeyn. Idrottsförvaltningen bör snarast utreda möjligheten att anpassa en av stadens ishallar för enbart konståkningen så att deras villkor och förutsättningar förbättras och tas tillvara. Under den borgliga mandatperioden så påbörjades satsningar på Ridsporten i Stockholm detta arbete måste fortsätta.

För att bredda utbudet av idrotter i staden skall idrottsnämnden utreda förutsättningarna för speedway i Stockholm.

Många kvinnor vågar i dag inte använda stadens motionsspår på kvällarna. En översyn av belysningen av motionsspåren ska därför genomföras. Även tillskapa möjlighet att använda idrottsplatser för löpning/joggning under säkrare former bör undersökas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Idrottsnämnden godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB

- Sälj Stockholm Globe Arena

Bolaget är uppdelat i två delar, en evenemangsdelen och en fastighetsdel. Bolaget äger, driver, förvaltar och marknadsför Globen, Hovet, Annexet och Söderstadion. Det är inte en kommunal angelägenhet att driva dessa anläggningar. Därför skall bolaget säljas.

Försäljning av kommunala bolag innebär att tid och kraft bättre kan ägnas åt de frågor som en kommun verkligen måste ägna sig åt. Dessutom frigör försäljningarna resurser som kan användas till viktiga investeringar, t ex utbyggnaden av äldreomsorgen och nya skolor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stockholm Globe Arena AB godkänns.

GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

- Nej till biltullar
- Bygg Ringen runt stan
- Satsa på kollektivtrafik
- Bygg fler parkeringar

Låt Stockholm växa

Stockholm är motorn i Sveriges ekonomi. För att Stockholm ska kunna hävda sig i konkurrensen med andra huvudstäder i Europa, måste vi låta Stockholm växa. Stockholm behöver nya bostäder, bättre kollektivtrafik, fler arbetsplatser och vägar. Den här staden behöver absolut inte, som majoriteten tycks tro, ytterligare pålagor i form av skatte- och avgiftsökningar. Trots vissa tecken på en begynnande högkonjunktur förmår inte staden att lyfta huvudet över vattenytan. I detta läge har majoriteten beslutat sig för att ytterligare öka pålagorna på de redan pressade medborgarna. En vägskatt införs i form av biltullar. Intäkterna går till staten, vilket fortsätter att dränera Stockholmregionen på pengar. Detta leder till ytterligare minskad köpkraft i Stockholm och resultatet blir en stagnerade tillväxt.

En av nämndens viktigaste uppgifter är att förenkla för nybyggande och skapa förutsättningar för ökad framkomlighet i staden i form av bättre vägar och fler parkeringar.

Stadens ekonomiska läge är mycket ansträngt. Därför måste vi göra allt för att hitta besparingar inom administration och politik. Renhållningsnämnden bör därför slås ihop med gatu- och fastighetsnämnden för att maximalt kunna utnyttja de administrativa resurserna.

Nej till biltullar

Folkpartiet säger nej till biltullar i Stockholm. Införandet av biltullar innebär att ekonomiskt svaga grupper omöjliggörs att använda bilen i Stockholm. Istället ska de som har råd kunna ta sig fram snabbt och lätt. Från folkpartiets sida ser vi istället en annan lösning. En ringled runt Stockholm skulle inte enbart innebära att det finns en väg runt, istället för genom, staden. Dessutom skulle infartstrafiken kunna spridas till fler ställen och köerna kortas.

Trots att 78 procent av stockholmarna röstade på partier som sade nej till trängselskatten ska biltullar införas i Stockholm stad. Det är ett historiskt valsvik som nu genomförs av den socialdemokratiska, vänster- och miljöpartistiska majoriteten i stadshuset. Detta trots en rekordsnabb insamling av de namn som krävs för en kommunal folkomröstning och trots att de styrande partierna i andra sammanhang talar väl och högt om folkomröstningar. Ändå kommer stockholmarnas röster att klinga ohörda när trängselskattsfundamentalisterna tvingar på Stockholm en järnring av tullstationer.

Från folkpartiets sida har vi hela tiden krävt att en folkomröstning måste genomföras innan biltullarna införs. De borgerligt styrda kommunerna i vår region genomförde folkomröstningar i september 2003. Befolkningen i

kranskommunerna gav då ett klart och tydligt besked. En förkrossande majoritet, ca 81 procent, sade nej till biltullar. Detta visar ännu en gång att beslutet att införa biltullar i Stockholm helt saknar demokratisk legitimitet.

Bygg ringleden

En fungerande storstad kräver ett fungerande trafiksystem - för såväl bil- som kollektivtrafik - det saknar Stockholm idag. Den akuta trafikinfarkten syns tydligast längs infarterna och i innerstaden. För att avlasta innerstaden måste den sedan 40 år planerade ringleden runt staden äntligen fullbordas.

Under den förra mandatperioden fattades beslut om Norra länken. Detta var en betydelsefull pusselbit i byggandet av ringleden. Det är nu viktigt att fatta beslut om de övriga delarna så att byggandet inte tappar fart. Under mandatperioden är det därför betydelsefullt att ett beslut om Förbifart Stockholm och Österleden kan tas.

Centralbron

På sikt bör den monstruösa Centralbron rivas och ersättas av en tunnel. Den lika brutala och från början provisoriska Strömbrobron skulle dock kunna rivas redan idag. Dagens mycket begränsade trafik genom Gamla stan kan ledas över Norrbro och Vasabron.

Satsa på kollektivtrafik

Kollektivtrafikens konkurrenskraft måste stärkas genom nya satsningar. Tvärbanans succé visar vägen och dess utbyggnad i norr måste påskyndas så som skett i söder till Hammarby Sjöstad.

Moderna spårvagnar är bekväma, snabba och kapacitetsstarka, det är dags att dra nytta av det även i innerstaden. Kollektivfilerna längs Strandvägen är idag bland de få fungerande – ingen parkerar på spåren. Att förlänga Djurgårdslinjen till Centralen genom city vore ett sätt att testa vinsterna med ett nytt spårvägsnät. Även här kan man dra nytta av redan gjorda investeringar, hela 2/3 av linjen är redan klar. Även möjlighet till kollektivtrafik på vattnet ska beaktas som en lösning på trafikproblemen i Stockholm.

Stockholms målmedvetna satsning på att bli en cykelvänlig storstad ska fortsätta. Cykelvägar måste beaktas tidigt i planprocessen för nya bostadsområden. För att förebygga olyckor är det viktigt att cykelvägarna är ordentligt avskilda från övrig trafik. Cykelvägnätets felande länkar måste åtgärdas, både i inner- och ytterstan, och verkligt kniviga platser som Tegelbacken-Vasagatan bör förbättras ytterligare. När cyklisten nått fram bör hon givetvis mötas av fler låsbara cykelställ.

I Vasastaden har stora resurser satsats på att göra centrala platser som Odenplan och S:t Eriksplan mer anpassade till gångtrafiken. Liknande initiativ bör tas i andra stadsdelar. T ex är en översyn av Fridhemsplan angelägen för att ge Kungsholmen en samlingspunkt.

Rädda Bromma flygplats

För kommunikationerna i Stockholmsregionen är det viktigt med en citynära flygplats. Bromma flygplats skall därför finnas kvar även efter år 2011.

Fungerande parkering

Parkeringsbristen är ett stort problem i Stockholm. Förvaltningen måste se till att underlätta bilparkering genom att öka antalet parkeringsplatser. Fler vinkelparkeringar på större gator, fler parkeringshus samt parkeringar i ej utnyttjade bergrum och tunnlar är exempel på förslag som kan underlätta för Stockholms invånare att hitta en parkeringsplats.

Ytterligare en viktig åtgärd är att höja de sk parkeringstalen vid nybyggnationer av bostäder. När man bygger nya bostäder idag utgår man ifrån att hushållen har färre bilar än vad som faktiskt är fallet. Parkeringstalen överensstämmer där med inte med det faktiska genomsnittliga bilinnehavet, vilket leder till att parkeringsbristen ökar ju fler bostäder som byggs. Folkpartiet vill därför höja parkeringstalen, både för inner- och ytterstaden.

Målet med stadens parkeringspolitik är en fungerande parkering, byggd på justa principer - med framkomligheten som främsta mål, aldrig den kommunala ekonomin. Folkpartiet motsätter sig därför majoritetens kraftiga avgiftshöjningar inom parkeringsområdet.

Den snabbt minskande respekten för handikapplatser, lastzoner, övergångsställen och gathörn, samt den ökande dubbelparkeringen, måste mötas med effektivare och bättre styrd övervakning. Parkeringsvakterna är inte en del av den kommunala kärnverksamheten och är en tjänst som lämpar sig mycket väl att upphandla för att uppnå största möjliga effektivitet och kostnadsmedvetenhet. Vi motsätter oss att man återigen bygger upp en kommunal organisation för detta.

Snöröjning och renhållning

Snöröjningen och renhållningen måste förbättras. Ansvaret för snöröjningen och renhållningen i innerstan bör därför tas över av gatu- och fastighetsnämnden. Denna verksamhet är väl lämpad för entreprenader och vi motsätter oss ambitionerna att återigen bygga upp kommunala driftsverksamheter på dessa områden.

Underhåll av gator samt belysning

Rena och hela offentliga miljöer ökar trivseln i staden och ska därför prioriteras. Krafttag måste tas mot vandalisering och nedskräpning. Att klottra på offentlig plats är kriminellt och ska inte under några omständigheter uppmuntras. Vi säger bestämt nej till klotterplank och graffitiskolor.

Belysningen måste bli bättre på många ställen i staden. Det gäller framför allt i parker, motionsspår, gångvägar, gångtunnlar samt vid tunnelbanestationerna. En väl fungerande belysning är särskilt viktigt ur ett kvinnofridsperspektiv.

Stockholms bostäder

Trots löftet om 20 000 nya bostäder under nuvarande mandatperiod står över 90.000 människor i bostadskö. Det är inte rimligt att människor ska behöva tacka nej till jobb, eller utbildning, för att de inte kan hitta någonstans att bo. Stockholm stad måste därför skapa förutsättningar för ett ökat byggande. Men vi måste också våga ta strid mot lokala opinioner och de som tycker att Stockholm inte ska växa mer. Stockholm ska åter bli en populär storstad dit människor vill och kan flytta.

Blandade upplåtelseformer är en förutsättning för minskad segregation. I åtskilliga områden är allmännyttans dominans en av orsakerna till områdenas problem. Hyresgäster i kommunala bostadsbolag ska därför ha rätt att friköpa sina lägenheter. Större ansträngningar bör göras för att få till stånd ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter i områden där hyresrätter dominerar. Därigenom ökar inflytandet över det egna boendet och boendemiljön, de sociala nätverken förbättras och områdena stabiliseras. Den sociala integrationen ökar med blandade boendeformer och ett större enskilt ägande av bostäder breddar och ökar också sparandet i Sverige, vilket i sig är angeläget.

Det bör finnas en mångfald i boendet, såväl vad gäller kostnad och standard som upplåtelseform för att öka valfriheten och möjligheten att bo på olika vis under livet, i takt med att privatekonomi och prioriteringar förändras. För att minska bostadssegregationen bör staden stimulera blandade upplåtelseformer, en satsning på utsatta förorter, magnetskolor, förbättrade kommunikationer och en ökad service och fler arbetsplatser i bostadsområdena.

Staden ska verka för att ägarlägenheter och s k tredimensionell fastighetsbildning äntligen ska bli verklighet. Fler människor skulle ha möjlighet att äga sin bostad och möjligheterna till att bygga till och på befintliga fastigheter skulle öka.

Värna hyresrätten

Hyresrätten är en boendeform som ska värnas. I dag byggs för få hyresrätter, eftersom det råder osäkerhet om byggherrarna kan räkna hem kalkylen. Det är angeläget att utveckla bruksvärdessystemet så att det blir lönsamt att bygga nya hyresrätter. För att skapa incitament för byggande av hyresrätter måste hyrorna få återspegla utbud och efterfrågan i större utsträckning.

Av bostadssociala skäl behövs kommunalt ägda bostäder. Kommunen behöver dock inte vara en så dominerande ägare av Stockholms bostadsfastigheter som i dag. Därför ska kommunstyrelsen snarast utreda möjligheten att sälja Stockholms hem, ett av Stockholms tre kommunala bostadsbolag.

Sälj Skatteskrapan

Att bygga om Skatteskrapan till studentbostäder kan bara beskrivas som ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Skatteskrapan byggdes i slutet av 1950-talet och är en nedgången fastighet med extrema renoveringsbehov. Alla seriösa kalkyler visar ett stort nedskrivningsbehov och stora renoveringskostnader.

Renoveringen och omdaningen av Skatteskrapan till studentbostäder har tyvärr blivit ett prestigeprojekt för den sittande majoriteten. Tre gånger så många studentbostäder hade kunnat byggas runt om i staden som nu satsas i ett enda projekt. Att bostadsbyggandet går trögt och de utlovade 20 000 nya lägenheterna inte kan levereras får inte innebära att man med desperation satsar gigantiska summor på ett misslyckat projekt.

Nybyggnation av studentlägenheter är viktigt för att Stockholm ska kunna attrahera studenter och ny arbetskraft från andra delar av Sverige och världen. Det är mot den bakgrunden fullständigt oacceptabelt att majoriteten medvetet väljer att hantera skattebetalarnas pengar så ovarsamt. De pengar som

majoriteten vill satsa på detta projekt kan med lätthet användas till nybyggnad av betydligt fler studentbostäder på annan plats i staden.

Folkpartiet vill därför avbryta den kostsamma processen och att fastigheten säljs för att minimera den ekonomiska förlusten för Stockholms stads skattebetalare.

Renhållning

Dagens källsortering måste göras om i grunden. En känsla av att miljöansvaret på ett ohållbart sätt vältras över på konsumenterna sprider sig.

Sorteringssystemet har blivit så komplicerat att bara de största entusiasterna följer det fullt ut. Vi uppmanas att sortera allt fler avfallsprodukter med motiveringen att vi gör miljön en tjänst. I många kommuner har man till och med börjat med kompostering av matavfall, något som också är på gång i Stockholm. Att ifrågasätta de miljömässiga och samhällsekonomiska vinsterna med källsorteringen har av många nästan uppfattats som en dödssynd. Sorteringen har i Sverige blivit ett mål i sig. Samtidigt som man på andra platser i världen däribland Danmark och New York, har intagit en mer nyanserad och återhållsam inställning till hushållens källsortering.

Vi menar att också Stockholms stad borde tänka om i denna fråga. Beslut om en produkt ska materialåtervinnas eller brännas ska baseras på en helhetsbedömning. Det man måste ta hänsyn till är transporter, miljöeffekter av återvinningsmetoden, energivinster mellan återvinning och nyproduktion och alternativ till den energi som återvinns via sopförbränning. Återvinning ska aldrig vara ett självändamål. För vissa avfallstyper lönar det sig både miljömässigt och ekonomiskt att bränna och därmed utvinna energi. För andra produkter är insamling och materialåtervinning självklart.

Däremot anser vi att utsorteringen av farligt avfall måste bli bättre. Det är av största vikt att hushållen får möjligheter att på ett korrekt sätt göra sig av med de sopor som har en skadlig inverkan på miljön. I Stockholm fungerar utsorteringen av farligt avfall bristfälligt.

Vi motsätter oss majoritetens planer på en successiv övergång till 14-dagarshämtning av avfall bland villahushållen. Förslaget kommer inte att stimulera källsortering och kompostering bland villahushållen. Däremot finns det risk för att avfall i brist på plats i sopkärlen slängs i naturen eller dumpas på andra allmänna utrymmen. Sannolikt kommer ett halverat antal hämtningar heller inte leda till halverade avgifter. Allt tyder på att majoritetens politik på detta område snarare kommer att öka kostnaderna för det enskilda hushållet.

Vi anser också att majoritetens ambitioner om att införa en viktbaserad taxa för sophämtning ytterligare kommer att förvärra situationen. Erfarenheter från andra kommuner visar att en starkt differentierad soptaxa inte leder till ökad sortering och kompostering, utan till ökad nedskräpning.

Taxorna inom nämndens område måste också fortsättningsvis vara låga. Höjda avgifter är inte, mot bakgrund av alla ytterligare pålagor på stockholmarna, ett alternativ. För att motverka höjda taxor krävs sannolikt rationalisering i verksamheten.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Gatu- och Fastighetsnämnden och Renshållningsnämnden godkänns.
3. Kommunfullmäktige beslutar att en fortsatt utbyggnad av en komplett ringled runt staden skall genomföras.
4. Kommunfullmäktige beslutar att projektering av Förbifart Stockholm inleds under mandatperioden.
5. Staden ska uppvakta regeringen i syfte att förenkla regelverket för byggande samt minska skatterna för byggande och boende.
6. Försöket med biltullar/trängselskatter ska avbrytas
7. Gatu- och fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med Förbifart Stockholm i syfte att få trafikinvesteringen tidigarelagd.
8. Bostadsbyggnadstakten skall vara hög. Boende i de kommunala bostadsbolagens hyreslägenheter i ytterstaden skall erbjudas möjligheten att friköpa sina bostäder.
9. Staden skall tillsammans med fastighetsägarna i Stockholm och SL gemensamt arbeta mot klotter och annan vandalisering i syfte att höja tryggheten. Staden skall genom egna insatser, till exempel ökad belysning och bygga bort mörka passager öka tryggheten på gator- och torg.
10. Sophämtning skall även fortsättningsvis ske varje vecka.

BOSTADSBOLAGEN

- Låt ombildningen fortsätta i ytterstan
- Sälj Stockholms hem

Det råder fortfarande en obalans på Stockholms bostadsmarknad. Efterfrågan på bostäder är fortsatt mycket stor. Bostadsbristen är ett hinder för tillväxt och utan ett massivt byggande riskerar stadens utvecklingspotential och attraktionskraft att gå förlorad. Bostadsbolagen har därför en viktig uppgift när det gäller att ge de människor som idag står i bostadskön en bostad och för att planera för ett kraftfullt byggande i framtiden.

Produktionen skall ske på marknadsmässiga villkor för att inte snedvrider konkurrensen. Resultatkraven i bostadsbolagen måste skärpas. Bostadsbolagen bör ges i uppdrag att finansiera renoveringar och ombyggnationer utan att använda vinsterna av försäljningarna.

Samtliga bolag skall fortsätta att aktivt medverka till att sprida ägandet av bostäder till hyresgästerna. Staden har genom beslut uppmuntrat till ombildning av bostäder i ytterstaden framförallt i s.k. miljonprogramsområden. I ytterstaden finns det nu ett ökande intresse från de boende att själva ta över förvaltningen och ägande av sina hyreslägenheter. Detta är någonting väldigt positivt som staden borde bejaka istället för att förhindra och förbjuda.

Folkpartiets övergripande målsättning är att uppnå en blandning av upplåtelseformer bostadsrättsomvandling i ytterstaden är ett viktigt medel för att bryta segregationen. Bostadsbolagen ska ha det yttersta ansvaret för att underlätta omvandlingsprocessen. Folkpartiet vill att Stockholm Stadshus AB ska göra särskilda insatser för att öka andelen bostadsrätter i ytterstaden.

Vi ställer oss positiva till en renodling av förvaltningen av äldreboenden bland de kommunala bostadsbolagen. Överföringen av AO Sjukhems fastigheter till FB Servicehus AB innebär ökade förutsättningar till en god förvaltning av dessa bostäder. Beslutet ligger helt i linje med den process som påbörjades under förra mandatperioden med att samla alla stadens vård- och omsorgsfastigheter inom samma bolag.

Genom att samla äldreboenden, servicehus, gruppboenden och behandlingshem under ett och samma tak skapas förutsättningar att utveckla ett bostadsbolag med särskild kompetens och förståelse för de boendes speciella behov. Att Stockholms stad på detta sätt nu skapar ett vårbostadsbolag med specialkunskaper utöver traditionell fastighetsförvaltning.

Vi anser att omdaningen av Vällingby centrum kommer att innebära ett positivt tillskott av bostäder och nya kommersiella lokaler i området. Mot bakgrund av de osäkra ekonomiska kalkylerna finns dock anledning att iakttäta viss försiktighet i det kommande arbetet. Det ter sig rimligt att Svenska Bostäder för att hantera ekonomin tydligt etappindelar det kommande arbetet.

För att fatta ett välgrundat beslut krävs också tydligare presentation och kalkyler kring hur projektet påverkas bland annat av justeringar i hyresnivåer, justeringar av beläggningsgrad, konjunkturutveckling samt infrastrukturutveckling i området.

Det är därutöver tveksamt att majoriteten valt att lägga 100 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar på ett utredningsarbete som i dagsläget är osäkert. Den planerade investeringen i Vällingby centrum berör i hög grad kommersiella lokaler och det är därför rimligt att projektet ska kunna bära sina egna kostnader. De delar av projektet som är nödvändiga för att centrumanläggningen ska fungera bör belasta kalkylerna fullt ut för att en rättvisande bild ska ges.

Bostadsbolagen har ett ansvar för att skapa en god miljö samt att motverka skadegörelse och kriminalitet. Vidare är klottersanering, trygghetsskapande åtgärder som förbättras belysning m.m. prioriterade åtgärder.

Av bostadssociala skäl behövs det kommunalt ägda bostäder. Kommunen behöver dock inte vara en så dominerande ägare av Stockholms bostadsfastigheter som i dag. Därför skall kommunstyrelsen snarast utreda möjligheten att sälja ett av Stockholms tre kommunala bostadsbolag, Stockholmshem.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Bostadsbolagen godkänns.

2. Kommunfullmäktige beslutar att sälja det kommunala bostadsbolaget Stockholmshem.
3. Bostadsbyggnadstakten skall vara hög. Boende i de kommunala bostadsbolagens hyreslägenheter i ytterstaden skall erbjudas möjligheten att friköpa sina bostäder.

CENTRUM KOMPANIET I STOCKHOLM AB

- Sälj Centrum Kompaniet

Centrum Kompaniets nuvarande uppgift är att äga och förvalta fastigheter med i huvudsak dominerande kommersiella inslag i Stockholm stad. Bolaget äger och förvaltar bl.a. följande centrumanläggningar: Skärholmens Centrum, Hässelby Gårds Centrum, Rinkeby Centrum, Bredängs Centrum, Ringens Centrum, Högdalens Centrum, Älvsjö Station och Fältöverstens centrum.

Det är inte en kommunal uppgift att äga kommersiella köpcentrum i Stockholm. Centrum Kompaniet AB skall därför säljas.

Försäljning av kommunala bolag innebär att tid och kraft bättre kan ägnas åt de frågor som en kommun verkligen måste ägna sig åt. Dessutom frigör försäljningarna resurser som kan användas till viktiga investeringar, t ex utbyggnaden av äldreomsorgen och nya skolor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Centrum Kompaniet AB godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar om en försäljning av Centrum Kompaniet AB.

STOCKHOLMS STADS PARKERING AB

- Sälj Parkab

Fler parkeringsplatser

Det behövs fler parkeringsplatser i Stockholm. Staden måste se till att underlätta bilparkering. Parkeringsvakterna är inte en del av den kommunala kärnverksamheten och är en tjänst som lämpar sig mycket väl att upphandla för att uppnå största möjliga effektivitet och kostnadsmedvetenhet. Dotterbolaget Parkab övervakning skall därför säljas.

Stockholms Parkerings främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggnation av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet, exempelvis infartsparkeringar. I de kommersiella anläggningar skall lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggnation av nya.

Stockholm Parkering arbetar på en marknad där det råder obalans mellan tillgång och efterfrågan. Det gäller inte minst i Stockholms innerstad. Bolaget skall förena målen hög beläggning under dygnets alla timmar med god lönsamhet i parkeringsdriften. Lönsamhetsmålen för affärsverksamheten motiveras i första hand av att bolaget av egen kraft måste finansiera investeringar i ny garagekapacitet. Beläggningsmålen syftar till att tomtmarkskapaciteten skall utnyttjas så långa som möjligt för att avlasta stadsmiljön från söktrafik och parkerade bilar. Tillgången på parkering och bostäder är exempel på förutsättningar för en levande innerstad. En annan uppgift som åligger bolaget är att tillse behovet av infartsparkeringar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stockholm stads parkering AB godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar om en försäljning av dotterbolaget Parkab.

STOCKHOLMS HAMN AB

- Avveckla oljeverksamheten vid Loudden

Stockholms Hamnar skall medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Därtill har Stockholm Hamn en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafik i Östersjön. Bolaget erbjuder kajplatser och anläggningar för trafik med i första hand kombifärjor, kryssningstrafik.

Arbetet med att avveckla oljeverksamheten vid Loudden till förmån för en alternativ lokalisering skall fortsätta och ges högsta prioritet. Arbetet skall inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning avseende oljeprodukter. Miljöförbättrande åtgärder samt säkerhetsåtgärder i området är nödvändiga inslag till dess att alternativa lokaliseringar kan realiseras. Det är av största vikt att arbetet bedrivs skyndsamt och med en helhetslösning som mål så att alternativa användningsområden såsom bostäder kan komma till skott. Hamnen är ett viktigt område för en fortsatt offensiv byggpolitik.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stockholms Hamn AB godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar om en avveckling av oljeverksamheten vid Loudden.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN

Brand- och räddningsnämnden fyller en viktig uppgift i stadens verksamhet. Den ansvarar för räddningstjänst, förebyggande brandskydd och riskhantering, befolkningsskydd i fred och under höjd beredskap.

Ny lagstiftning på området fördjupar stadens ansvar för skydd mot olyckor. Det är viktigt att brand- och räddningsnämnden kan organisera verksamheten efter de nya kraven. I takt med att den tekniska utvecklingen förbättras kan det

också bli nödvändigt att förändra den nuvarande organisationen så att Stockholm även fortsättningsvis kan ha den bästa räddningstjänsten.

Folkpartiet ser gärna också en utvidgning av samarbetet med andra brandförsvär i regionen. Genom ökat samarbete kan man med bibehållen kvalitet på räddningstjänstens verksamhet, långsiktigt sänka kostnaderna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Brand- och räddningsnämnden godkänns.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Endast hälften får slutbetyg från gymnasiet

I Stockholms skolväsende har många bottenrekord noterats under läsåret 2003/04. För första gången är det individuella programmet den största utbildningsvägen i gymnasieskolans årskurs ett. En jämförelse av antalet elever i årskurs ett år 2000 och antalet som var kvar efter tre år på de yrkesförberedande programmen, visar att endast hälften fått slutbetyg. På fordonsprogrammet hade endast 31 procent fått slutbetyg efter tre år, på livsmedelsprogrammet var motsvarande siffra 25 procent.

Fortfarande når drygt elva procent av grundskoleeleverna inte gymnasiebehörighet, vilket är högre än rikssnittet. 26,5 procent av grundskoleeleverna når inte målen i ett, flera eller alla ämnen. Samtidigt har andelen behöriga lärare för första gången på många år sjunkit i staden. Med tanke på att skolväsendet i Stockholms stads resultat är sämre än i de flesta andra svenska kommuner är det djupt olyckligt att många av de instrument som har utvecklats för att stärka grundskolans kvalitet, t ex Stockholmsproven i svenska, har eller är på väg att avskaffas.

En ny gymnasiepolitik

Fyra av sex elever når inte gymnasieskolans mål inom utsatt tid, avhoppet från yrkesprogrammen är omfattande. Det är uppenbart att den svenska gymnasieutbildningen måste läggas om.

I början av nittioalet avskaffades de tvååriga yrkesutbildningarna. Tanken bakom reformen var att alla elever skulle bli högskolebehöriga. I dag kan vi konstatera att resultatet blev det omvända. Nästan hälften av alla som börjar på ett yrkesprogram hoppar av. Aldrig förr har så många gått ur gymnasiet med stympat självförtroende och "icke godkänd" stämplat i pannan. Två- och treåriga yrkesutbildningar med yrkesexamen och en särskild lärlingsutbildning med en lärlingsexamen bör ersätta dagens alltför teoritunga yrkesprogram på gymnasiet.

Dagens kursutformade gymnasium skapades för att alla elever ska kunna läsa samma kurser i exempelvis matematik och engelska. Men det har inte fungerat. Eleverna läser små, splittrade kurser som är för teoritunga för yrkes eleverna, men inte tillräckliga för elever som vill förbereda sig för högre utbildning. Tillsammans med kursgymnasiet infördes en omfattande valfrihet, vilket innebar att eleverna numera kan välja kurser av ren hobbykaraktär i stället för

tunga och ansträngande ämnen som språk och matematik. Det är dags att riva upp kursgymnasiet. Dagens program ska ersättas av tydliga utbildningspaket i form av linjer. I stället för kurser ska det finnas ämnen som eleverna läser under längre tid och som är olika till mål och innehåll. En elev på fordonslinjen ska inte läsa samma matematik som en elev på naturvetenskaplig linje. Eleverna ska endast kunna läsa ämnen som har direkt betydelse för att nå målet för utbildningen. De studieförberedande linjerna ska avslutas med en studentexamen.

Kunskapskraven till gymnasiet måste höjas. För att vara behörig till naturvetenskapligt program borde betyget godkänt i ämnen som matematik, kemi och fysik krävas, för tillträde till samhällsvetenskapligt program borde betyget godkänt i språk och historia krävas.

Riv upp beslutet om den nya skolplanen

Skolplanen ska vara ett av de styrdokument som skolorna både planerar och utvärderar den egna verksamheten efter. Även kommunen ska kontinuerligt följa upp och utvärdera planen. Detta ställer höga krav på att skolplanen är formulerad på ett tydligt sätt, och att den är uppföljnings- och utvärderingsbar. Tyvärr är inriktningsmålen i den nya skolplanen alldeles för svåra att tyda och tolka. Den nya skolplanen saknar dessutom det tydliga fokus på kunskaper och utvärdering av kunskaper som den tidigare skolplanen hade. Även skrivelserna om läraryrkets status, valfrihet och ordning och reda i skolan har försvunnit. Allt detta är ett utslag av stadens nya skolpolitik. Beslutet om att anta den nya skolplanen bör rivas upp, i stället ska den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 fortsätta att gälla.

Återkommunaliseringen av SFI är ett fiasko

Socialdemokraterna beslutade i september 2003 att stora delar av stadens undervisning i svenska för invandring ska återkommunaliseras. Bakom beslutet fanns rent ideologiska drivkrafter; att maximera antalet elever i den kommunala verksamheten var viktigare än de studerandes bästa. I den nya upphandlingen reserverades 35 procent av platserna för egen regi, vilket medförde att bland annat Livstycket i Tensta och Liber Hermods AB i Västertorp, de två anordnare som hade högst andel nöjda sfi-studerande i de brukarundersökningar som genomfördes hösten 2002 och hösten 2003, tvingades stänga. I utbildningsnämndens tertiärrapport 2/2004, konstateras att socialdemokraternas återkommunalisering av SFI är ett fiasko. Kostnaderna har ökat, samtidigt som kvaliteten på undervisning och lokaler har försämrats.

För att ytterligare öka valfriheten bör ett pengsystem införas. Med ett pengsystem skulle situationen bli mer lik den inom grund- och gymnasieskolan, d v s att fristående utbildningsanordnare startar som komplement till det kommunala skolväsendet. Undervisningen bör utöver detta ytterligare individualiseras med utbildningsspår som skiljer sig beroende på förkunskaper, förutsättningar och studievana.

Sfi bör i framtiden, i enlighet med tankarna i den statliga utredningen ”Vidare väger och vägen vidare” (SOU 2003:77), inordnas i kommunal vuxenutbildning. När sfi upphör som separat skolform kommer

svenskundervisningen för invandrare omfattas av samma lagar, mått på kvalitet och krav på uppföljning som andra utbildningar.

Betygsintagningen avskaffas inte

Det är positivt att socialdemokraterna har ändrat sig i fråga om betygsintagningen till gymnasiet. Betygsintagning är rättvisare än närhetsprincipen, lottning och olika kvoter. Flera undersökningar visar dessutom att en stor majoritet av eleverna helst vill ha betygsintagning till gymnasiet.

Fel att avskaffa noteringen om skolk i betygen

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Trots detta har Stockholm lyckats minska skolket under de senaste åren, bland annat för att frånvaro skrivs in i elevernas terminsbetyg. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Det är beklagligt att socialdemokraterna har beslutat att skolk inte längre ska stå i elevernas betyg.

Socialdemokrater stoppar friskolor

Friskolor fyller en viktig funktion som komplement och konkurrent till de kommunala skolorna. Fler friskolor ökar valfriheten för föräldrar och elever, samtidigt som lärarna får fler arbetsgivare att välja på. Mångfalden berikar stadens skolväsende och utan tvivel skulle Stockholm aldrig ha klarat det ökande elevantalet om inte så många friskolor hade etablerat sig i staden under de senaste åren. Det är därför anmärkningsvärt att Stockholms stad för första gången på över sex år avstyrker ansökningar om bidrag från fristående skolor. Socialdemokraternas friskolestopp markerar återigen skiftet i skolpolitiken.

Bland de skolor som avstyrks finns Teknikskolan, som vill starta särskilda matematik- och teknikklasser i Kista. Med tanke på ambitionen att rekrytera fler ungdomar till just matematik och naturvetenskapliga ämnen är det märkligt att skolans ansökan avstyrks. I invandrartäta Kista skulle skolan dessutom kunna öka integrationen genom att fler invandrarungdomar blir intresserade av dessa ämnen.

I sitt yttrande ska kommunen endast ta ställning till påtagligt negativa konsekvenser av friskoleetableringen för kommunens skolväsende. I en stad av Stockholms storlek är det dock inte möjligt att hävda att etableringen av en enskild friskola skulle ha påtagligt negativa konsekvenser för skolväsendet.

Rädda särskolan

Det finns en stark strävan inom socialdemokratin att lägga ned särskolan. Argumentationen är att en jämlikhet skapas om alla elever får exakt samma utbildning. Men alla barn är olika. Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Alla utvecklingsstörda elever ska även i fortsättningen kunna välja den gemenskap och specialistkompetens som särskolan erbjuder. Naturligtvis är det viktigt att kontakten mellan utvecklingsstörda och icke-utvecklingsstörda elever utvecklas, både i skolan och i resten av samhället, men det får inte ske

till priset att de utvecklingsstörda barn förlorar rätten till en utbildning som är anpassad efter deras behov.

Vid årsskiftet ändras särskolans resursfördelningssystem. Det föreslagna nivågrupperade schabloner för särskoleelever i grundskolan är tilltalande eftersom det underlättar administration och ekonomisk planering. Det finns dock en risk att ersättningsnivåerna inte blir rimliga och rättvisa på grund av svårigheter att klassificera särskolebarn i grupper på detta sätt. De individuella behoven är mycket varierande. Det är också en brist att särskoleverksamhetens nuvarande kostnader varken redovisas eller analyseras.

En övergång till ett schabloniserat resursfördelningssystem för särskoleverksamheten i Stockholms stad får inte leda till nya kraftiga nedskärningar. Detta särskilt som socialdemokraterna lagt kraftiga sparbeting på särskolan. Liksom all övrig skolverksamhet ska särskolan lyftas ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Utbildningsnämnden godkänns.
2. Redovisning av skolk skall införas i gymnasiebetygen.
3. Att en särskild sfi-peng skall införas från och med juli 2005

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KULTUR- OCH STADSMUSEINÄMNDEN

- Renässans för böcker och bibliotek
- Utveckla kulturskolan

Det kritiska läget i stadens finanser riskerar att slå hårt mot kulturen. Vi motsätter oss de hårda sparkraven på kulturen, och föreslår en fortsatt satsning på framför allt bibliotek och ungdomskultur.

En lyckad kulturpolitik handlar också om att göra rätt prioriteringar. Under det senaste året har flera nya verksamheter förts över till kulturförvaltningen – verksamheter som tar tid och kraft från kärnan i stadens kulturverksamhet. Från att ha koncentrerat sig på strategiska verksamheter som bibliotek och kultur för barn och unga förväntas nu nämnden ägna sig åt lokaluthyrning och annat som ligger långt från kulturpolitikens huvudfrågor. Det är en dålig utveckling som riskerar att urholka kulturnämndens verksamheter på sikt.

Stockholm som svenskt kulturcentrum

Stockholm är en storstad där ständigt nya impulser bryts mot varandra och på det sättet skapar utveckling. Kulturlivet är en motor i ett sådant föränderligt klimat där den skapande människan får ta utrymme.

Kulturen erbjuder individen möjlighet till bildning och personlig utveckling. Den ger också människor verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se saker ur nya perspektiv. När människor utövar eller tar del av kultur föds inspiration, Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

kreativitet och nya idéer. Kultur har därför en central plats i liberala värderingar.

Kulturpolitikens främsta uppgift är att stärka humanismens och demokratins ideal. Dessa måste ständigt hävdas i en öppen kamp om människornas övertygelser. Kultur handlar om kommunikation mellan människor därför är ett fritt och rikt kulturliv en förutsättning för ett öppet samhälle.

De utövande konstnärerna har ett arbete som kräver stor professionalitet. Stadens politik måste utformas med respekt för det yrkeskunnande som finns inom kulturinstitutionerna och bland dem som arbetar inom kulturlivet. Skådespelare, musikpedagoger med flera ska mötas med respekt för sitt kunnande och kompetens och kunna få fortsätta att arbeta med de uppgifter de är bra på och inte behöva omvandlas till fritidsledare för att passa in i den socialdemokratiska kulturpolitiken i Stockholm. Respekten för stadens kulturinstitutioner kräver en prioritering av kärnområdena inom stadens kulturliv.

Kulturpolitiken får aldrig reduceras till ett verktyg att lösa andra problem i samhället; arbetslöshet, regional fördelning, jämställdhet eller liknande. Vi ser en med oro en sådan utveckling i Stockholms stad med den nu förda politiken. Vi hävdar att kulturens värde inte kan mätas endast i konkreta mål som arbetstillfällen. Kulturen skall erbjuda människan visioner, reflektion, fördjupning och glädje.

Den statliga kulturpolitiken behöver förändras. Staden bör verka för att de statliga kulturpolitiska målen revideras, så att bland annat läsningen och bildningens betydelse markeras tydligt. Staden bör också uppvakta staten och protestera mot de stora bristerna hos de statliga museerna placerade i Stockholm. Det finns knappast ett statligt museum i Stockholm som inte har allvarliga ekonomiska eller andra problem.

En liberal kulturpolitik kännetecknas av frihet, mångfald och kvalitet. Den offentligt finansierade kulturen behövs som en motvikt till det kommersiellt gångbara. Bevarande av kulturarvet och nytänkande uttryck klarar sällan att ekonomiskt bära sig själva, men är ändå inslag som tillhör en blomstrande storstad. Kulturlivet skall vara tillgängligt för alla oavsett ålder, språk eller funktionshinder.

Renässans för böcker och bibliotek

Alla människor har rätt till kunskap och information. Grunden i en liberal kulturpolitik är ett bildningsideal där en aktiv utbildningspolitik går hand i hand med en aktiv kulturpolitik. Under den förra mandatperioden skedde en kraftig förstärkning av resurserna till biblioteken. Detta har bland annat märkts genom längre öppettider, kraftig ökat bokanslag, en mer lättåtkomlig verksamhet, bättre möjligheter att låna böcker genom ett nytt datasystem och att nya bibliotek öppnas.

Alla stadens folkbibliotek har samlats i en organisation, en förändring som varit mycket gynnsam för biblioteken och möjliggjort ett strategiskt utvecklingsarbete. Den biblioteksplan som tagits fram för staden utgör en bra

grund för det fortsatta arbetet med att utveckla biblioteken. Det är olyckligt att den nya majoriteten planerar för att åter splittra organisationen.

Nya, moderna bibliotek och andra kulturinstitutioner skall inrättas i de nya stadsdelar som är under uppbyggnad, bland annat på nordvästra Kungsholmen.

Vi vill fortsätta att öka öppettider och utveckla arbetsformer för biblioteken. Bibliotekens profil behöver förstärkas och bli mer synliga i stadsmiljön. Några bibliotek kan också behöva rustas upp. Den tekniska utvecklingen går snabbt och biblioteken måste ges möjlighet att ligga i framkant, både när det gäller teknik som kan förstärka servicen för besökare och låntagare och när det gäller nya medier.

Barnboksinstitutet bedriver en viktig verksamhet för värna barnboken och uppmuntra till läsning. Verksamheten får dessvärre inte det stöd den borde från staten. Kommunen bör därför öka anslaget till institutet för att säkra och stärka dess verksamhet.

Vi ser med oro hur bibliotekens öppettider minskar och vill slå vakt om biblioteken som navet i stadens kulturliv.

Nytt stadsbibliotek

Asplunds bibliotek på Sveavägen är ett landmärke för Stockholm som behöver byggas ut för att vara ett väl fungerande stadsbibliotek även under 2000-talet. Stockholms underbara stadsbibliotek är älskat och kommer att tjäna som bibliotek i långa tider framöver. Men det är inte byggt för alla de funktioner som ett modernt stadsbibliotek måste ha i en storstad som vill ligga i framkant i utvecklingen. Det arbete för ett framtida nytt stadsbibliotek som påbörjades under den förra mandatperioden måste fortsätta.

En tillbyggnad eller en byggnad i närheten av stadsbiblioteket är en händelse av internationellt intresse. Att matcha Asplunds berömda byggnad blir en arkitektonisk utmaning som är unik. Därför bör Stockholm utlysa en internationell arkitektävling där världens främsta arkitekter bjuds in att delta.

Stadens kulturinstitutioner

Vikingamuseum i Stockholm

Förutsättningarna för att inrätta ett vikingamuseum i Stockholm skall utredas. Intresset för historia är stort och vikingarna och deras tid är en viktig del av vårt lands historia. Det behövs ett samlat engagemang kring vikingarna. Det finns mycket att berätta och visa om deras liv och samhälle. Vi vill kunna erbjuda stockholmarna och alla de inhemska och utländska besökare som varje år strömmar till staden ett vikingamuseum centralt i Stockholm.

Kulturhuset

Kulturhuset och Stadsteatern är det fysiska hjärtat för stadens kulturliv. Visionen är att dessa båda institutioner tillsammans skall bli norra Europas mest spännande kulturhus. Kulturhuset har sett en explosionsartad utveckling av antalet utställningar och aktiviteter under de senaste åren. Även Stadsteatern är inne i en mycket lyckosam period. Denna utveckling med många olika

aktiviteter och samarbetspartners, men alltid präglad av professionalitet och hög kvalitet, måste få fortsätta. Kulturhuset bör inte endast vara öppet på dagtid utan även på kvällstid.

Fritt inträde

För att locka nya och större publikgrupper kan staden behöva införa kostnadsfritt inträde på Kulturhusets utställningar och Liljevalchs konsthall. Kulturnämnden och stadsmuseinämnden får i uppdrag att tillsammans utreda kostnaderna och förutsättningarna i övrigt för införandet av fritt inträde till stadens museer och konsthallar.

Barn och unga

Stockholms barn och unga skall få möjlighet att delta i och uppleva kultur av hög kvalitet. Att med hjälp av kulturella uttrycksmedel kunna ta del av och förmedla erfarenheter och åsikter är en viktig nyckel till kunskap, nöje och bildning. Alla Stockholms skolbarn skall erbjudas deltagande i kulturlivet. Kultur för de unga är Stockholms stads barn och ungdomssatsning, som utvecklades under förra mandatperioden. Kultur för de unga har varit mycket lyckat och skall utgöra en prioriterad satsning i staden.

Även inom stödet till fria kulturlivet skall barn och unga vara en prioriterad inriktning.

Staden bör också arbeta för att flera scener blir tillgängliga för pop och rock. Att Medborgarhuset nu omvandlats till ett kulturhus i enskild regi med musikinriktning är ett första steget på vägen.

Sedan några år arrangerar staden "Sommar08", en stor kulturfest för skolungdomar som avslutar sommarlovet. De erbjuds ett brett utbud av aktiviteter och har varit mycket uppskattat. Verksamheten skall fortsätta och utvecklas.

Utveckla Kulturskolan

Kulturskolan är kanske den viktigaste kulturinstitutionen för barn och unga. Kulturskolan bör ge flera barn och ungdomar möjlighet att delta i kulturlivet genom eget skapande.

Kulturskolan måste ha som mål att kunna ta emot alla barn som vill ha plats. Man måste också ha som mål att behålla de som en gång blivit aktiva i Kulturskolan och inspirerar dem till fortsatt skapande. Kulturskolan ska uppmuntra flera barn att delta i sina aktiviteter i stadsdelar som idag är underrepresenterade. Bland kulturskolans elever i dag finns framtidens musiker, skådespelare, konstnärer, dansare och inte minst publik.

Kulturskolans inriktning mot att bli en mera allmän pröva-på verksamhet är en inriktning som vi starkt ifrågasätter. Kulturskolan har ett uppdrag som är betydligt större än så. Det handlar inte bara om en fritidsverksamhet vilket som helst utan ett ansvar för att förmedla, förvalta och erbjuda tillgång till ett kulturarv.

Kultur i hela staden

Det måste finnas tillgång till kultur i hela staden. Detta sker förutom genom stadens egna verksamheter också genom det aktiva fria kulturlivet, som staden stödjer. En stor del av kulturnämndens verksamhet sker utanför innerstaden. Framför allt gäller detta verksamhet som riktar sig till barn och unga. Lokala kulturcentra skall inrättas där alla de som bedriver verksamhet för barn och ungdomar kan samverka: Kulturskolan, biblioteken, studieförbunden, skolorna, etc i stadsdelarna skulle vinna mycket på att samordna kulturverksamheterna. Detta skall kunna bidra dels till att unga träffas på ett positivt sätt dels kan verksamheten samordnas vilket gör att man blir starkare.

Under förra mandatperioden har viktiga kulturinstitutioner i ytterstaden permanentats, Tensta Konsthall och Skulpturens Hus. Även Färgfabriken i Liljeholmen har vidareutvecklats och Fria teatern i Högdalens framtid har kunnat säkras, trots statens njugga inställning. Såväl tillgången till professionell kultur, som eget utövande, även i ytterstaden förtjänar fortsatt hög uppmärksamhet.

Det fria kulturlivet

Stockholm har en rik flora av musiker, teatergrupper, dansare, författare, fotografer, bildkonstnärer med flera som erbjuder stockholmarna en stor variation av kulturyttringar och upplevelser. Staden skall fortsätta sitt starka engagemang i exempelvis Dansens hus, Stockholms filmfestival, Folkoperan, Tensta konsthall med flera. Det professionella fria kulturlivet måste arbeta under rimliga villkor och ges ett fortsatt starkt och långsiktigt stöd av staden. Staden skall därutöver uppmuntra kultursponsring som ett komplement, men inte en ersättning för ett starkt kommunalt kulturstöd.

Folkbildningen med bland annat bibliotek, studieförbund med mera är viktiga inslag i en demokrati. En mångfald av kulturaktiviteter är viktigt. Stadens stöd till studieförbunden skall även fortsättningsvis riktas till prioriterade grupper som exempelvis funktionshindrade.

Bättre tillgänglighet

Det är viktigt att alla stockholmare känner att de kan ta del av kulturlivet. Därför måste arbetet som påbörjades av den förra majoriteten att utveckla tillgängligheten för funktionshindrade till kulturlivet fortsätta. Det finns fem mnkr avsatta i Gatu- och fastighetsnämndens budget som skall disponeras av kulturnämnden för detta ändamål.

Finansiering på olika sätt

Människor betalar till den allra största delen själva för sin kulturkonsumtion. Detta är naturligt och skall så vara. Men den offentligt finansierade kulturen behövs som en motvikt till det kommersiellt gångbara. Staten, landstingen och kommunerna måste stå för ett grundläggande generöst stöd till kulturen. Intäkter från sponsring är emellertid ett viktigt komplement, som ökar konstnärernas frihet från beroende av en enskild bidragsgivare. Kultursponsring får aldrig bli en ersättning för ett starkt kommunalt kulturstöd.

Sponsring ökar också konstens kontaktytor och kan ge nya grupper av människor kontakt med kulturlivet. Stockholms kulturliv ska uppmuntras att

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

arbeta aktivt med sponsring. Därför borde lagstiftningen likställa kultursponsring med idrottssponsring.

Under den förra mandatperioden ökade kulturinstitutionernas engagemang i sponsringssamarbeten på ett framgångsrikt sätt. Detta arbete skall fortsätta och utvecklas.

Mer konst i staden

Stockholm är en stad rik på konstnärlig utsmyckning. I vår stadsmiljö blandas traditionella statyer med utmanande moderna konstverk. Här finns skönhet, beröring och tankeväckande verk. I de nya bostadsområden som växer fram måste konsten ha en självklar plats. Sickla udde, är ett gott exempel på detta där konstnärliga utsmyckningen är central. Enprocentsregeln vid om- och tillbyggnader skall följas i Stockholm. Konstnärer bör också bjudas in på ett tidigt stadium i byggplaneringen för att kunna arbeta integrerat med arkitekter och andra för att skapa ett trivsamt och vackert område.

Stadens inköp av konst har flera fördelar, dels byggs en unik konstsamling upp, där framstående konstnärers verk bevaras för stockholmarna. Dels är det är viktigt sätt att stödja aktiva konstnärer.

Tydligt kulturpolitiskt uppdrag

Vi vill återföra ansvaret för stadens 4H-gårdar, Akalla by och Husby gård samt samlingslokalerna till idrottsnämnden och berörda stadsdelsnämnder. Stadens samlingslokaler är inte särskilt väl utnyttjade, därför bör dess framtida organisation och funktion ses över.

Övrigt

Sedan 2002 har hyrorna varit oförändrade för kulturnämndens verksamheter, de fria kulturverksamheter som får stöd från kulturnämnden och där staden samtidigt är hyresvärd samt för Stadsteatern. På så sätt har man undvikit att en stor del av kulturens pengar går till fasta kostnader. Det är angeläget att hyrorna även i fortsättningen hålls oförändrade.

Stockholms Stadsmuseum

Ansvaret för Stockholms Stadsmuseum skall återföras till kulturnämnden, samtidigt som stadsmuseinämnden avskaffas. Stadsmuseet har en mycket liten förvaltning med stark anknytning till kulturnämndens verksamhet. En sammanslagning av stadsmuseinämnden och kulturnämnden innebär att staden renodlar och samlar dessa frågor i en nämnd.

Fritt inträde

Stadsmuseet möjlighet att ha fritt inträde för besökare skall utredas under året.

Satsning på barn och unga

Redan nu bör alla barn och ungdomar erbjudas fritt inträde. Museets arbete att locka fler besökare, inte minst barn och unga skall utvecklas.

Stadsmuseets unika samlingar kräver bra och ändamålsenliga lokaler. Nämnden skall ha ett lagreglerat ansvar att förvara dessa samlingar på ett betryggande sätt. Nämnden har genomfört en lokalutredning och arbetet med

att finna en samlad lösning och ersättningslokaler pågår. En flyttning till nya arkiv- och magasinslokaler bör leda till ökad tillgänglighet och på sikt över kostnadsbesparingar. Stadsmuseet bör samarbeta med kulturnämnden om Sommaraktiviteter för ungdomar inför skolstarten.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för kultur och stadsmuseinämnden godkänns

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSARKIVET

Stadens minne

Väl ordnade arkiv är nödvändigt för det demokratiska och öppna samhället. En väl fungerande arkivverksamhet är en förutsättning för att offentlighetsprincipen skall fungera. Arkiv möjliggör en kritisk granskning av maktbärare och de beslut som fattas. De möjliggör också forskning ur historiska perspektiv och säkerställer en god tillgång till information för kommande generationer.

I Stadsarkivet finns ett omistligt kulturarv. Att bevara, vårda och levandegöra stadens kulturarv är viktiga uppgifter för stadsarkivet. Historieintresset är stort i vår stad. Därför bör en plan utarbetas för det fortsatta arbetet med att presentera stadens stadsdelars historia i Cd-rom och DVD-format. Söderskivan och Gamla stan 750 år är utmärkta kunskapsbanker som bör kunna få efterföljare. På detta sätt levandegörs stadens historia och samtidigt uppmärksammas stockholmarna på den historie- och kunskapsskatt som Stadsarkivet utgör. Samverkan mellan Stadsarkivet och skolan genom Det historiska laboratoriet är en viktig del i det fortsatta arbetet.

I Stadsarkivet finns stadens minne. Ombyggnaden av arkivet på Kungsklippan innebär en lokal- och verksamhetsmässig förstärkning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stadsarkivet godkänns.

STOCKHOLMS STADSTEATER AB

Stockholmarnas teater

Stockholms stadsteater skall genom hög kvalitet, tillgänglighet och mångfald, aktualitet och engagemang i ständig förnyelse infria och överträffa stockholmarnas och besökande gästers förväntningar så att allt fler kommer och återkommer som publik till teatern. Den konstnärliga verksamheten utgår från det unika mötet mellan publiken och de utövande konstnärerna.

Stadsteatern skall göra god teater av hög konstnärlig kvalitet. Den skall ha bredd i repertoaren och arbeta för att nå en bred publik där barn och ungdomar är en prioriterad grupp. För att aktivt kunna arbeta med att nå allt större och bredare publikgrupper måste man värna Stadsteaterns verksamhet. Det arbete

som genomförts under senare år har gett resultat. Teatern har lyckats nå ut till ny och yngre publik. Det visar på det lyckosamma receptet – bra teater kombinerat med aktivt publikarbete drar folk.

Det är viktigt att teaterns verksamhet värnas då publiksiffrorna slår alla rekord. Att splittra upp verksamheten och lägga utbildning av gymnasieungdomar som ett uppdrag för Stadsteatern visar en dålig respekt för teaterns verksamhet och bristande tilltro till att god konst faktiskt når ut – även om den framförs vid Sergels torg. De medel som föreslås avsätts till en ny scen i Skärholmen behövs för att säkra en fortsatt framgångsrik verksamhet med ännu flera besökare till teaterhuset vid Sergels torg. Vi föreslår en pris och lönekomensation för Stadsteatern 2005 för att skapa ett andrum efter de tuffa neddragningar teatern har tvingats genomföra. Vi föreslår att de att stadsteatern får ytterligare 3 miljoner kronor.

Stadsteatern skall präglas av såväl konstnärlig som organisatorisk utveckling. Det påbörjade arbetat att finna mer effektiva former för att utveckla teatern konstnärligt och organisatoriskt skall fortsätta.

Stadsteaterns samarbete med Kulturhuset om ett kulturinformationscentrum skall fortsätta för att samlat kunna erbjuda människor information om Kulturhuset och Stadsteatern samt locka människor att ta del av stadens rika kulturutbud.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stockholms Stadsteater godkänns.

SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB

SISAB skall tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för stadens skolverksamhet. SISAB skall fortsätta renodlingen av verksamheten till utveckling och förvaltning av skollokaler.

Det är viktigt att SISAB ökar ansträngningar för effektivisera utnyttjandet av lokaler i Stockholms stad. Staden bör följa den enkla principen att skolans resurser i första hand skall användas till lärare och läromedel, inte till tomma skollokaler.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Skolfastigheter i Stockholm AB godkänns.

STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING

Bostadsförmedlingen i Stockholm har en mycket viktig uppgift. Att hjälpa de människor som står i kö för en bostad, men framförallt för förmedling av förturslägenheter och evakueringslägenheter för människor i akut behov av bostad. En viktig uppgift är att fortsätta arbetet med de privata fastighetsägarna att lämna fler lägenheter till förmedling. Bolaget skall även fortsätta att utveckla servicen till bostadssökande och fastighetsägare.

Bostadsförmedlingen förmedlar nu också de bostäder som omvandlats från servicehus till seniorbostäder. Huvudprincipen för förmedling av seniorbostäder ska vara regler som är tydliga och lätta att förstå för de människor som är intresserade av boendeformen. Det är också mycket angeläget att dra en tydlig gräns mellan seniorbostäder och biståndsbedömda former av äldreboenden. Folkpartiet är mycket kritiska till de omfattande förtursreglerna avseende förmedling av seniorbostäder.

En omfattande förtursprocess kring sociala eller medicinska skäl riskerar att skapa en prövningsform snarlik den biståndsbedömning som i dag sker för övriga former av äldreboenden. Seniorbostäder får aldrig bli ett slags "servicehus light". En person med starka sociala/medicinska skäl som saknar alternativa möjligheter att lösa sitt bostadsproblem bör biståndsbedömas till en plats på servicehus, inte förtursbedömas till en seniorbostad. Annars är risken stor att seniorbostad blir ett andrahandsalternativ för människor som borde beviljas plats i servicehus, snarare än ett aktivt val för friska pensionärer som vill kunna planera sitt boende på äldre dagar. Förtursreglerna bör därför revideras omgående.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Stockholms stads bostadsförmedling godkänns.

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

- Öka mångfalden med fler privata alternativ.
- Jobb istället för bidrag med jobbgaranti.
- Ökade resurser till frivilligorganisationerna.
- Tak över huvudet-garanti för hemlösa.
- Stärk skyddet för hotade kvinnor.
- Arbeta mot missbruk och brott bland unga.
- Reformera socialpsykiatrin.

Sätt människan i centrum

Den enskilde individen är utgångspunkten i det socialpolitiska arbetet. Hennes intresse måste alltid sättas före systemets. Nyckelorden i en liberal socialpolitik är valfrihet, respekt, förnyade livschanser och rättssäkerhet.

Vår stad står inför svåra sociala utmaningar; ett växande drogberoende, vårdbehandlingar med dåliga – om ens mätbara - resultat, ett utbrett socialbidragsberoende där en allt större andel handlar om långtidsarbetslöshet, ungdomar på glid in i kriminalitet, permanent utanförskap, hemlöshet och stora brister i omsorgen om psykiskt sjuka.

Socialtjänstens problem bottnar i dag inte främst i resursbrist – även om så ibland är fallet – utan i den idé om att lägga livet till rätta för "hjälplösa klienter", som alltför länge tillåtit dominera svensk socialpolitik. Nu är tid att bryta ny mark.

Vi vill göra upp med den gamla modellen där människor ofta passiviserats och inte bemöts med den respekt som varje människa har rätt till. Människors valfrihet i livets olika skeenden är alltför begränsad och ofta tas människors

initiativkraft ifrån dem. Vi vill driva en socialpolitik där omhändertagandets vanmakt byts mot tilltrons egenmakt. Vi vill sätta människans egna inneboende möjligheter i centrum.

Socialtjänsten fyller i dag både rollen som myndighetsutövare och utförare av social omsorg. Dessa dubbla roller bidrar ibland till konflikt och problem. Åtskilliga människor som i dag är i behov av socialtjänstens verksamheter, undviker att ta kontakt eftersom man vill undvika socialtjänsten som myndighetsutövare.

Frånvaron av en tydlig struktur i socialtjänstens roller, och vad som egentligen är socialtjänstens yttersta ansvar, blir alltmer påtaglig. Det saknas en tydlig strategi för vilka verksamheter som ska bedrivas i egen regi, och vad som sköts bäst av entreprenörer. Vi vill se en tydligare renodling av stadens socialtjänst, där myndighetsutövningen tydliggörs men där enskilda utförare kan driva verksamheter riktade till enskilda individer på entreprenad.

Behovet av valfrihet är minst lika stor i socialtjänsten som någon annanstans i välfärden. Den enskildes valfrihet skall stärkas genom att det finns en rik mångfald av aktörer som ägnar sig åt professionellt socialt arbete. Inom exempelvis missbruksvård och barn- och ungdomsvård bedrivs redan i dag en betydande del av verksamheten i enskild regi.

Därför är det mycket oroande att staden under den nuvarande majoriteten tar allt större steg bort från valfrihet och mångfald på socialtjänstens område. I takt med att allt fler privata entreprenörer successivt trängs bort från socialtjänsten minskar den enskildes möjligheter till en bra vård.

Enskilda alternativ kan självfallet aldrig komma ifråga för uppgifter som rör, eller direkt gränsar till, myndighetsutövning. Det vore varken lämpligt, önskvärt eller lagligt att överlämna myndighetsutövning eller de delar av utredningsarbete som hör till obligatorisk ärendehandläggning, i enskild regi.

Uppföljningen och kvalitetsgranskningen i socialtjänsten har stora brister. Allt för lite engagemang har genom historien lagts vid att ta reda på om insatserna för missbrukare, socialbidragsberoende och barn som far illa gör nytta. Här står staden inför ett viktigt utvecklingsarbete. Att eftersträva kunskapsbaserad vård och behandling måste bli en självklarhet.

Låt oberoende välfärdsinspektörer utvärdera socialtjänsten. Alla insatser i socialtjänsten skall utvärderas och följas upp systematiskt. Oberoende inspektörer skall årligen rapportera till kommunstyrelsen i syfte att ge en översikt om hur väl nämndernas beslut genomförs och vilka resultat den förda politiken ger. Stadsledningskontoret bör få i uppdrag att utreda inrättandet av välfärdsinspektörer.

Personalsituationen i socialtjänsten är på många håll ansträngd. Samtidigt är det en brist att många klienter har svårt att hjälp och stöd under helgerna. Ett sätt att öka attraktiviteten i yrket genom flexiblare arbetstider, och samtidigt öka tillgängligheten och därmed tryggheten för socialtjänstens klienter, kan vara att införa så kallat 3-3-schema. Genom att socialsekreterarna jobbar efter 3-3-schema finns alltid någon tillgänglig för klienterna, och personalen får en

mer flexibel arbetssituation. Systemet bör provas på försök på några arbetsplatser i stadsdelarnas socialtjänst.

Bryt missbruk och utanförskap

Missbrukssituationen i Stockholm är allvarlig. Antalet tungt missbrukande vuxna växer stadigt, liksom nyrekryteringen till missbruk. Samtidigt har en stor del av den missbruksvård som bedrivs i dag en mycket begränsad effekt. I dag fokuseras alltför stor del av socialtjänstens insatser på upprepade behandlingar mot beroende, medan en alltför liten del handlar om att hjälpa människor att bryta sitt utanförskap. En bra eftervård är avgörande för att lyckas bryta det utanförskap ett långvarigt missbruk leder till.

Inom missbrukarvården skall metodfrågorna ses över. Dokumentation, uppföljning och samarbete kring missbrukare måste professionaliseras. Framgångsrika behandlingsmetoder och vårdinrättningar bör följas upp och kunskapen om dessa spridas. Samverkan mellan staden, landstinget och frivårdsmyndigheten måste förbättras.

Motivation och förebyggande arbete är viktiga inslag i kampen mot missbruk. Viktigast är emellertid det förebyggande arbetet och att så tidigt som möjligt upptäcka de unga missbrukarna, för att snabbt kunna sätta in motåtgärder.

Missbrukare som är motiverade att bryta sitt missbruk måste snabbt ges rätt insatser. I dag får drogberoende långt ifrån alltid den behandling de har rätt till enligt socialtjänstlagen. En särskild vårdgaranti för missbrukarvård bör införas. Ingen skall behöva vänta mer än en viss tid på att insatser sätts in. Socialtjänstnämnden bör utreda formerna för en vårdgaranti för missbrukare som införs i Stockholm den 1 januari 2006.

Det är angeläget att staden anpassar stöd och behandlingar till den enskilde missbrukarens egna förutsättningar. Framgångsrika och effektiva kunskapsbaserade behandlingar bör alltid provas.

Alla människor skall kunna få en säng att sova i på natten. Det var bakgrunden till att tak över huvudet-garantin infördes under den förra mandatperioden. Stockholms hemlösa har sedan dess upprepade gånger uttalat sin uppskattnings över garantin, som ger rätt till en plats på natthärbärg utan särskild biståndsprövning.

Det försök som under året genomförts efter beslut av stadens majoritet om en flexibel, fältförlagd biståndsprövning innebär en stegvis återgång till det system som tidigare tvingat bort människor, som känt obehag inför myndighetskontakter, från härbärgena. Denna politik bör överges, och tak över huvudet-garantin fortsätta gälla.

Alla människors rätt att ta del av välfärden är den bärande tanken bakom tak över huvudet-garantin. Garantin är dock ingen långsiktig lösning för stadens hemlösa. Det är viktigt att utbyggnad av boende med olika nivåer och typer av stöd fortsätter. Bostäder för psykiskt sjuka och en fungerande missbruksvård är en förutsättning för att många av de hemlösa skall ha en chans att komma ur sin svåra situation.

Även de som inte klarar de strikta kraven på drogfrihet måste erbjudas tak över huvudet. Därför krävs det fler lågtröskelboenden. Detta skall ses som ett första steg i en ”boendekarriär”, och ge hemlösa möjlighet att anpassa sig till ett ordinärt boende stegvis. För att säkerställa att fler försöks- och träningslägenheter byggs skall planerna på dessa finnas med tidigt i planprocessen i samband med nyproduktion av bostäder.

Öka stödet till frivilligt arbete

Offentlig och privat verksamhet skall komplettera varandra. De ideella föreningarna utgör en viktig del av samhället och bygger på frivilligt engagemang från individen själv. Det är emellertid angeläget att understryka frivilligorganisationernas självständiga status.

Det finns en kraft i det ideella arbetet som inte kan ersättas av något annat. Vi vet också att många människor undviker kontakt med sociala myndigheter. Frivilligorganisationerna kan med sitt ideella engagemang motivera människor till att försöka komma ur sin sociala situation och söka hjälp. Frivilligorganisationernas insatser för bland andra hemlösa människor måste stödjas av staden. Dessutom bör gåvor till frivilligorganisationer som utför värdefullt socialt arbete vara avdragsgilla.

Stödet till frivilligorganisationerna handlar inte bara om pengar. Staden kan även bidra genom att skapa mötesplatser för människor med ett socialt engagemang. Många människor är angelägna om att få arbeta ideellt med frivilligt socialt arbete. Volontärbyrån fyller en viktig funktion genom att länka samman dem som är intresserade av detta med Stockholms olika frivilligorganisationer.

De upprepade nedskärningarna i stödet till frivilligorganisationerna de senaste åren är mycket oroväckande. Nedskärningarna innebär inte bara rent ekonomiska försämringar för dessa verksamheter och de människor som besöker dem. Det skickar också tydliga signaler från Stockholms stad till frivilligorganisationer att deras verksamheter är mindre värda, att de inte behövs.

Folkpartiet har en stark tilltro till frivilligorganisationernas insatser i det sociala arbetet, och den mångfald detta skapar. Därför vill vi anslå 15 miljoner extra för dessa organisationers arbete med stadens mest utsatta människor.

Upptäck unga i riskzon

Vart tionde barn i Stockholm har någon gång under uppväxten blivit föremål för socialtjänstens insatser. Dubbelt så många har vid minst ett tillfälle fått sin situation utredd av socialtjänsten. Uppgifterna kommer från FOU-enheten inom socialtjänstförvaltningen, och visar att de sociala insatserna för barn och ungdomar i Stockholm i dag är en mycket omfattande verksamhet.

Att snabbt fånga upp unga människor i riskzonen för sociala problem är en av det verkligt stora och svåra utmaningarna för socialpolitiken. För att lyckas måste det finnas fungerande nätverk kring våra barn och unga i form av ett starkt civilt samhälle, en trygg och kunskapsinriktad skolmiljö, en bra föräldradiolog, tidig upptäckt av problem samt att åtgärder sätts in utan

dröjsmål när så krävs. Föräldrar som ger stöd är den allra viktigaste resursen för barnen. Det kräver också ett gott samarbete mellan alla olika delar av samhället som möter ungdomarna. Föräldrar, skola, fritidsverksamheter, polis och fältassistenter har alla en viktig roll att fylla.

Stopp för droger

Debutåldern för när unga dricker alkohol är drygt 13 år. För de flesta är det den första drogen, men långt ifrån den enda som används av barn och ungdomar. Det finns fall där tolvåringar avslöjats med att använda narkotika. Missbruksproblemen bland unga i Stockholm är på många sätt mycket allvarliga.

Stockholms drogvaneundersökning visar nu på en minskning av såväl alkohol- som narkotikamissbruk bland elever i årskurs 9 och i årskurs 2 på gymnasiet. Minskningen är dock betydligt mindre bland flickor än bland pojkar. Fortfarande uppger en av fyra elever i årskurs två på gymnasiet att de någon gång provat narkotika.

Även om den senaste drogvaneundersökningen ska tolkas med försiktighet, talar mycket för att den satsning på drogförebyggande arbete som inleddes under den förra mandatperioden nu börjar ge resultat. Lokala preventionssamordnare i stadsdelarna har visat sig ge resultat, liksom upprepade satsningar på föräldrainformation. Dessa insatser ska fortsätta prioriteras av staden. I områden där stadens drogvaneundersökningar tyder på ett särskilt högt missbruk bör det göras specialsatsningar.

Föräldrars ansvar för sina ungdomar måste betonas starkare. När skolpersonal, socialsekreterare eller poliser misstänker drogproblem eller andra allvarliga bekymmer skall familjen alltid underrättas och motiveras till samarbete.

Stockholms Preventionscentrum, Precens, har de senaste åren gjort betydande insatser för att förebygga missbruk, inte minst bland unga. Precens utför också ett mycket viktigt strategiskt preventionsarbete. Det är viktigt att den kompetens som finns hos Precens tillvaratas genom samverkan med andra aktörer inom samma område.

Ett intensivt lokalt arbete behövs för att begränsa ungas tillgänglighet till alkohol. Staden skall kontinuerligt granska krogar med utskänkningstillstånd för att förhindra att minderåriga serveras alkohol. Krogar som serverar ungdomar under 18 år och affärer som säljer folköl till minderåriga skall drabbas av kännbara och snabba sanktioner.

Stockholms arenor för narkotikaförsäljning blir allt fler. Staden bör öka samverkan med polisen och det civila samhället för att förhindra nyrekrytering bland unga missbrukare. Stadsdelarnas uppsökande verksamhet bör i större utsträckning samordnas med polisen. Stockholms stad ska uppvakta Stockholms polisdistrikt för inrättande av en permanent gatulangningsgrupp som ska arbeta på de olika arenor för narkotikaförsäljning som finns runt om i staden.

Arbete mot brottslighet

Vägen in i kriminalitet sker ofta stegvis. Därför måste motåtgärder sättas in snabbt. Det är både viktigt och verkningsfullt att agera kraftfullt mot till exempel klotter och snatteri. I dag dröjer det ofta betydligt längre innan den första förseelsen uppmärksammas, och personen är inte sällan på god väg in i den kriminella "karriären".

Förebyggande åtgärder bör inriktas på ungdomar som befinner sig i riskzonen att begå brott, på dem som begått sitt första brott eller mindre allvarliga brott. Arbete med denna grupp, som utgår från ett program som betonar vikten av ett socialt acceptabelt beteende och försöker hindra fortsatt brottsligt beteende, har visat sig vara effektivt.

Under sommaren och hösten 2004 har stenkastning och vandalisering lett till att kollektivtrafiken blivit stillastående på flera ställen i Stockholm och kringliggande kommuner. Vandaliseringen har också lett till ökade kostnader för exempelvis skolor. Att samhällets grundläggande infrastruktur störs på detta sätt är oacceptabelt. Människor måste kunna känna att de kan resa till arbete eller vänner utan att känna sig otrygga. Stockholms stad måste göra tydligt för polisen att arbete mot denna typ av ungdomsbrottslighet måste prioriteras. Arbetet kan med fördel bedrivas i samverkan med de frivilligorganisationer som har goda kontaktnät med stora ungdomsgrupper.

Samarbetet mellan polis och socialtjänst måste förbättras för att samhället ska kunna agera snabbt gentemot unga lagöverträdare. Socialtjänsten ska prioritera ungdomar som grips för första gången. Vi vill införa en tidsgaranti för ungdomar som grips av polis. Tidsgarantin innebär att den som grips kallas till samtal med socialtjänsten tillsammans med föräldrar inom ett dygn, eller på sin höjd två. Efter en månad ska en uppföljning ske.

Det måste finnas ett tydligt program i Stockholm så att unga som dömts till ungdomstjänst omedelbart sätts i arbete eller fortbildning. I dag saknas sådana enhetliga regler, vilket ibland leder till att en dom om ungdomstjänst innebär att inget alls händer. Det sänder den helt felaktiga signalen att samhället inte tar allvarligt på de brott som begåtts.

Stoppa klottret

Klotter är ett allvarligt problem, inte minst ur ett socialt perspektiv. Klottret förfular stadsmiljön, gör bostadsområden nergångna och kollektivtrafiken ogästvänlig. Det skapar en känsla av otrygghet och förslumning.

Den främsta drivkraften i kampen mot klottret är de problem klotterkulturen skapar för enskilda unga människor som dras med i den. Fältassistenter, poliser och andra som arbetar bland ungdomar vittnar om hur barn, ibland redan i elvaårsåldern, håller till i Stockholms tunnelbana. Polisen kan också berätta om ett utbrett missbruk bland ungdomarna. Forskning visar dessutom att mer än hälften av de som grips för klotterbrott kommer att gå vidare till grövre kriminalitet. Kampen mot klottret är central i arbetet med att förhindra att barn och ungdomar dras in i grövre brottslighet.

Det finns ett tydligt samband mellan graffiti och illegalt klotter. Trots det höjs röster för att kommunerna skall införa legala klotterväggar och graffitiskolor. Det är mycket oroande att majoriteten i stadshuset uttryckt sitt stöd för flyttbara graffitiväggar i Stockholm. Vi motsätter oss förslaget eftersom erfarenheterna från tidigare försök är alltför dåliga. Stockholms stad behöver inte göra nya försök för att än en gång övertygas om att kommunala klotterväggar leder till ökat klotter på fler håll.

Staden bör genomföra ett projekt för att söka metoder att hjälpa ungdomar som fastnat i ett destruktivt beteende med klotter. För detta avsätts 3 miljoner kronor.

Värna utsatta kvinnor

Var tredje vecka misshandlas en kvinna till döds av en närstående någonstans i Sverige. År 2003 anmäldes nära 3000 fall av misshandel mot kvinnor över 15 år i Stockholm. Mörkertalet är mycket större. Den allra största delen av kvinnomisshandeln sker i hemmen och det är mannen som slår.

Kvinnor som misshandlas måste få snabb hjälp och skydd. En trygg tillfällig bostad måste erbjudas direkt för kvinnan och eventuella barn. Barn blir ofta vittnen till misshandeln av sina mödrar. Det är nödvändigt att barnen uppmärksammas och erbjuds hjälp att bearbeta sina upplevelser. Barn som tvingas se sin mamma misshandlas ska ses som brottsoffer.

Hotade kvinnor måste få tillgång till en uppsättning stödåtgärder som rådgivning, besöksförbud, trygghetspaket, hemligt telefonnummer, skyddad adress med mera. Frivilligorganisationerna gör ett fantastiskt arbete som kompletterar det ansvar som staden och landstinget har. De kan erbjuda stöd i olika former som en tillfällig bostad, samtal, praktiska hjälp med mera. Kvinnor som utsatts för upprepat våld bör ges rätt att få vapenlicens för pepparspray. Staden bör uppvakta regeringen för att möjliggöra en lagändring.

Prostitution och trafficking

För sex år sedan förbjöds köp av sexuella tjänster i Sverige. Trots det är prostitutionen fortfarande utbredd i Stockholm, och resurserna för att hjälpa de kvinnor och män som prostituerat sig är knappa. Dokumentation och annat arbete som på sikt skulle kunna förbättra situationen för människor som försöker ta sig ur prostitutionen skjuts i dag åt sidan eftersom det operativa och kurativa arbetet tar all tid.

Prostitution får aldrig accepteras i vårt samhälle. Det behövs mer kunskap om prostitutionens orsaker och vilka metoder att bekämpa den som är effektiva. Stadens uppsökande verksamhet måste följas upp genom att klienterna erbjuds alternativ till prostitutionen genom en god eftervård, stöd att finna nya gemenskaper och inkomstkällor. Prostitutionscentrum, som arbetar kurativt med människor som försöker bryta med prostitutionen, bör på sikt utvecklas till ett kunskapscentrum kring prostitution.

En betydande del av prostitutionen förekommer bakom stängda dörrar och är mycket svåråtkomlig för stadens uppsökande verksamhet. För att nå den dolda prostitutionen på massageinstitut, i lägenheter, eskortservice och call-girl-verksamhet behövs ett gott samarbete med polisen. En allt större andel av Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005

prostitutionen bland unga kvinnor och män sker i dag via Internet. Insatserna för att finna och arbeta mot prostitution via nätet måste öka.

De senaste åren har allt fler unga kvinnor – och i vissa fall även pojkar – kommit till Sverige som offer för en internationell människohandel för sexuella ändamål, så kallad trafficking. Enligt polisens beräkningar finns anledning att tro att flera hundra människor faller offer för denna slavhandel varje år. Många av dem hamnar i Stockholm.

Såväl nationella som lokala myndigheter vittnar i dag om de oklarheter som finns kring vem som egentligen har ett ansvar att hjälpa dessa människor när de väl söker upp eller på annat sätt får kontakt med svenska myndigheter. Socialtjänstens arbete är en viktig pusselbit när det gäller att hitta ett sätt att hjälpa människohandelns offer. Socialtjänsten måste erbjuda platser för akutboende för de människor som fallit offer för trafficking och lyckats få kontakt med svenska myndigheter.

Vi vill anslå 2 miljoner kronor för stadens arbete mot trafficking, pengar som främst skall användas för att lösa akuta problem med boende, vård och terapi. Målet bör vara att staden under det kommande året når överenskommelser med statliga myndigheter om var det ekonomiska ansvaret ska ligga för att stötta sexhandelns offer.

Hedersrelaterat våld

Arbetet med att förebygga, upptäcka och beivra hedersrelaterade brott måste förbättras. Samhället bör agera på ett tidigt stadium för att fånga upp och möta de första varningssignalerna. Då det ofta handlar om unga människor har skolan en nyckelroll, men det måste också finnas en utvecklad samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och andra berörda myndigheter.

Ett skyddat boende är ofta enda vägen ur en akut hotsituation. Att skapa stödjande nätverk, till exempel genom stödfamiljer eller kontaktpersoner, kan hjälpa dessa människor att så småningom kunna komma vidare. För att kunna ge ett bättre stöd till människor som hotas av hedersrelaterat våld bör polis och socialtjänst upprätta gemensamma planer för varje individ.

Reformera socialpsykiatrin

Den psykiatriska vården och omsorgen måste förändras, på alla nivåer. Stockholms stad har ett stort ansvar för detta. Socialpsykiatrin måste reformeras för en ökad samverkan med landstinget, ett ökat tvångsinslag för dem som behöver det – även i öppenvård – och för att resurserna till boende och annan infrastruktur i socialpsykiatrin blir tillräckliga. En översyn av vården och omsorgen av psykiskt funktionshindrade missbrukare bör snarast genomföras i samverkan med landstinget.

Det är numera möjligt för landsting och kommuner att bilda gemensamma nämnder för samverkan kring vissa verksamheter. Stockholms stad och Stockholms läns landsting bör snarast inleda arbetet med att skapa gemensamma nämnder för att hantera den psykiatriska vården. Nämnderna skall ansvara för gemensam övergripande planering av den psykiatriska vården och socialpsykiatrin. En gemensam finansiering och gemensamma

personalteam skapar förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser.

Människor med psykiska funktionshinder är en mycket utsatt grupp. De borde självklart omfattas av en rättighetslagstiftning, på samma sätt som människor med fysiska funktionshinder får rättigheter enligt LSS och LASS. I dag är dessa lagar inte alltid lätta att tillämpa på psykiskt funktionshindrade. I väntan på att lagstiftningen tydliggör psykiskt funktionshindrades rättigheter bör staden tydliggöra vilka rättigheter psykiskt funktionshindrade har i vår stad. Det handlar bland annat om att rätten till boende, sysselsättning och en god omsorg slås fast, liksom rätten att få vara delaktig i utformningen av insatserna.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för människor med psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur personer nekas deltagande i dagverksamheter och i andra stadsdelar än den de är bosatta i. Att människor på detta sätt förvägras stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt. Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm.

Psykiska funktionshinder förändrar livet inte bara för den som personligen drabbats av dessa, utan också personens närmaste. Många anhöriga vittnar i dag om en psykiatri som inte klarar av att fånga upp eller skapa en ordnad tillvaro för en familjemedlem med psykiska problem. I stadens arbete för en förbättrad omsorg om människor med psykiska funktionshinder måste en fungerande kontakt med enskilda anhöriga, liksom anhörig- och patientorganisationer, vara en viktig beståndsdel.

Öka samverkan med landstinget

Ett grundläggande systemfel inom välfärden utgörs av de problem och glapp som uppstår i kopplingen mellan kommunens och landstingets ansvarsområde. Bland samhällets mest utsatta människor återfinns ofta den gemensamma problematiken att man alltför länge bollats mellan olika huvudmän, utan att någon tagit ett helhetsansvar för individens vård och omsorg. För att minska problemen med att människor faller mellan stolarna krävs en betydligt mer långtgående samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting än vad som i dag är fallet.

Vi vill bland annat införa så kallade trygghetskvitton och vårdgarantier på fler områden än i dag. Ett trygghetskvitto inom psykiatri och missbruksvården skulle kunna bidra till att kraftigt förbättra den enskildes möjligheter till en fungerande, sammanhängande vårdkedja. Trygghetskvittot innebär att det innan personen skrivs ut från landstingets vård ska finnas garantier för att allt är ordnat med den fortsatta öppenvården i kommunens regi. Personen som skrivs ut skall få ett dokument med alla de personer och instanser han eller hon kommer beröras av, som boende, stödpersoner, daglig verksamhet, kontakter med läkare etc.

Stockholms stad bör också öka samverkan med landstingen genom så kallade gemensamma nämnder. Gemensam planering, finansiering och personalteam inom exempelvis psykiatri och beroendevården skulle skapa förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser. Det är mycket

beklagligt att den socialdemokratiska majoriteten i landstinget avvisat initiativ för gemensamma nämnder. Stockholms stad bör ställa sig bakom förslaget och uppvakta landstinget i frågan.

Jobb istället för bidrag

Den styrande majoriteten har nu officiellt givit upp målet att halvera antalet stockholmare som är i behov av försörjningsstöd från 1999 till 2004. Det nya målet om en halvering till år 2006 tillsammans med en massiv ökning av anslagen till stadsdelarna för försörjningsstöd, visar på en total uppgivenhet inför utmaningen att få människor att gå från bidrag till jobb.

En minskning av antalet personer som är beroende av försörjningsstöd innebär att fler får möjlighet att styra över sin ekonomi och sin vardag. En fortsatt minskning av bidragsberoendet är dessutom av närmast avgörande betydelse för stadens ekonomi.

Uppgivna hänvisningar till rådande lågkonjunktur bidrar inte till att skapa nya arbetstillfällen. För att lyckas nå målet om en halvering av antalet bidragstagare krävs en ny politik, där tilltron till den enskilda människans förmåga att komma ut på arbetsmarknaden sätts i centrum. Det krävs en aktiv politik med tydliga incitament för förändring.

Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst som inte framförallt är jobbinriktad, bidrar till att förvärra utanförskapet. I stället ska en särskild Stockholmsmodell – Stockholm Jobbar – införas för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Stockholm Jobbar innebär att den arbetssökande skrivs in vid ett center som fokuserar på jobbsökande och aktiviteter som kan leda till arbete. Redan i dag finns flera exempel på arbetssätt med en likartad inriktning i stadsdelarnas arbete, bland annat vid Skärholmens jobbcentrum.

En jobbgaranti ska införas i hela Stockholm som innebär att en person som blir arbetslös och söker socialbidrag, ska börja arbeta igen inom fem dagar. Om personen inte hittar ett eget arbete eller inte kan matchas ihop med ett ledigt jobb, ska hon eller han tilldelas arbetsuppgifter i staden, exempelvis inom parkskötsel.

För de människor som står längre från arbetsmarknaden på grund av språksvårigheter, medicinska eller andra skäl behövs en aktivare socialtjänst. En jämförelse mellan stadsdelarna visar tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor att gå från bidrag till jobb. För att öka arbetet med att hjälpa personer som i dag har betydande hinder för att komma ut på arbetsmarknaden, vill vi föra över medel från försörjningsstöd till arbetsmarknadsåtgärder.

I de fall där det finns starka medicinska skäl till bidragsberoendet bör man göra en utredning för att se om personen borde ha en annan stödform, som sjukbidrag eller sjukpension.

Unga arbetslösa

Arbetslösheten bland unga stockholmare är i dag högre än på mycket länge. Därför krävs särskilda insatser för att stötta ungdomar som hamnat utanför arbetsmarknaden, eller är på väg att göra det. För att lösa de grundläggande problemen med ungas utanförskap krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Särskilda yrkesinriktade program bör skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning inrättas, där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Utskänkningstillstånd

Folkpartiets inställning till tillståndsgivningen för alkoholservering är oförändrat positiv till att stockholmarna ska kunna gå på pubar och restauranger och kunna äta och dricka. Tillståndsgivningen ska vara generös, men det ska också vara lätt och gå snabbt att bli av med tillståndet om man missköter det.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för socialtjänstnämnden godkänns.
3. Myndighetsutövning skall alltid skötas av det offentliga, men arbete med att hjälpa människor ut ur bidragsberoende, hemlöshet och missbruk kan med fördel utföras av andra.
4. "Tak-över-huvudet-garantin" skall återupprättas och utvecklas genom att utvidga de mer långvariga boendeformerna, bl a genom ett närmare samarbete med frivilligorganisationerna.
5. Socialtjänstnämnden bör utreda formerna för en vårdgaranti för missbrukare som införs i Stockholm den 1 januari 2006.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KONSUMENTNÄMNDEN

Konsumenternas rättigheter tas bäst tillvara i en marknadsekonomi. Människors efterfrågan och vilja att betala för en vara bestämmer utbudet. Politikernas uppgift i en marknadsekonomi måste vara att se till att konkurrensen upprätthålls. Detta kan bl a ske genom att lågpriskedjor snabbt och enkelt beviljas bygglov.

Folkpartiet är starkt kritiska till majoritetens planer på att utöka nämndens verksamhet. Vi säger därför nej till inrättandet av en kostenhet.

Konsumentmakt upprätthålls inte genom regleringar eller politiskt tillsatta nämnder. Konsumentnämnden bör därför läggas ned.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 för Konsumentnämnden godkänns.

FINANSFÖRVALTNINGEN

Skattesats

Kommunalskatten sänktes med 95 öre under mandatperioden 1998-2002. Kommunalskatten är proportionell mot inkomsten och slår därför hårdare mot låginkomsttagare än vad den statliga inkomstskatten gör. Folkpartiet avvisar därför höjningar av kommunalskatten. Fortsatta sänkningar är i och för sig önskvärda, men måste vägas mot den ekonomiska utvecklingen, skatteutjämningsavgifter till staten och angelägna behov inom prioriterade kommunala verksamheter. Folkpartiet vill sänka skatten med 50 öre tillbaka till 2002 års nivå. Första steget tas 2005 med en sänkning av skatten med 25 öre.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2005 godkänns.
2. För år 2005 föreslås att kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,83 vilket innebär en sänkning med skatten med 25 öre.
3. Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:07 per skattekrona för år 2005.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

(fp):76

SPECIFIKATION AV EKONOMISKA FÖRÄNDRINGAR

se särskild fil